

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN MOLDOVA

**Cu titlu de manuscris
CZU: 336:330.35(478)**

KENIG EDUARD

**EFICIENȚA SISTEMELOR FINANCIARE ȘI
SUSTENABILITATEA CREȘTERII ECONOMICE**

SPECIALITATEA: 522.01 - FINANȚE

Rezumatul tezei de doctor în științe economice

CHIȘINĂU, 2026

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale ASEM

Conducătorul științific:

SECRIERU Angela

doctor habilitat în științe economice, profesor universitar,
specialitatea științifică 522.01 Finanțe, ASEM

Comisia de susținere publică a tezei de doctorat:

COBZARI Ludmila

doctor habilitat în științe economice, profesor universitar,
specialitatea științifică 522.01 Finanțe, ASEM,
Președintele comisiei

SECRIERU Angela

doctor habilitat în științe economice, profesor universitar,
specialitatea științifică 522.01 Finanțe, ASEM, *Secretar științific*

BILOOCAIA Svetlana

doctor în științe economice, conferențiar universitar,
specialitatea științifică 522.01 Finanțe, USM, *Referent*

DOGA-MÎRZAC Mariana

doctor habilitat în științe economice, conferențiar
universitar, specialitatea științifică 522.01 Finanțe, USM,
Referent

POSTOLACHE Victoria

doctor în științe economice, conferențiar universitar,
specialitatea științifică 522.01 Finanțe, Universitatea de Stat
„Alec Russo”, Bălți, *Referent*

NOROC Dorel

doctor în științe economice, specialitatea științifică 522.01
Finanțe, Președintele Asociației Bancilor din Moldova,
Referent

Susținerea va avea loc la 30.06.2026 r., ora 11:00, în ședința Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat din cadrul Academiei de Studii Economice din Moldova, mun. Chișinău, str. Bănulescu Bodoni 59, MD-2005, bloc B, etaj 1, sala 104.

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice din Moldova, pe pagina web a ASEM (www.ase.md) și pe pagina ANACEC (www.anacec.md).

Rezumatul a fost expedit la 28.05.2026.

Președintele Comisiei de susținere publică:

Doctor habilitat în științe economice,
profesor universitar

COBZARI Ludmila

Conducător de doctorat:

Doctor habilitat în științe economice,
profesor universitar

SECRIERU Angela

Autor:

KENIG Eduard

©KENIG Eduard, 2026

CUPRINS

1. REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII.....	4
2. CONȚINUTUL TEZEI.....	8
3. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI.....	24
4. BIBLIOGRAFIE.....	30
5. LISTA LUCRĂRILOR PUBLICATE.....	30
АННОТАЦИЯ.....	32
ADNOTARE.....	33
ANNOTATION.....	34

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și relevanța temei de cercetare sunt determinate de necesitatea sporirii eficienței sistemelor financiare, aceasta constituind unul dintre cei mai importanți factori ai creșterii economice sustenabile în condițiile transformării economiei de piață.

Nivelul de dezvoltare sustenabilă al unei țări depinde în mare măsură de potențialul și capacitatea sa de a extinde resursele financiare pentru a alinia fluxurile, deciziile, instrumentele și mecanismele financiare la prioritățile economice, sociale și de mediu. În acest sens, rolul și importanța sistemului financiar al unei țări nu pot fi supraestimate.

Sistemul financiar este fundamentul dezvoltării și funcționării cu succes a oricărei economii naționale, precum și o condiție prealabilă necesară pentru creștere și stabilitate generală. Construirea unui sistem financiar puternic și durabil într-o țară este un proces care abordează toate aspectele funcționării sale eficiente într-o lume globală în curs de dezvoltare, care conține numeroși factori și influențe contradictorii. Circulația fără frontiere a banilor și creșterea fluxurilor financiare între țări au un impact negativ asupra stabilității sistemelor financiare atunci când principiile mecanismelor financiare și ale politicii financiare sunt neglijate.

În prezent, sistemul financiar al Republicii Moldova rămâne insuficient dezvoltat și nu dispune, în măsură deplină, de capacitatea de a susține creșterea economică prin furnizarea resurselor financiare necesare. Printre principalele vulnerabilități ale acestuia se numără: dependența ridicată de piețele externe, necorelarea dimensiunii sistemului financiar cu necesitățile economiei naționale, existența unor orientări financiare distorsionate, alocarea inefficientă a resurselor financiare, precum și limitarea surselor de finanțare pe termen lung. Performanța redusă a unor componente ale sistemului financiar, determinată în special de economiile de scară insuficiente ale furnizorilor de servicii și produse financiare, diminuează capacitatea acestuia de a-și îndeplini pe deplin funcțiile inerente. Luate împreună, aceste carențe limitează activitatea investițională, frânează procesul de intermediere financiară și au un impact negativ asupra formării premiselor necesare pentru dezvoltarea socioeconomică sustenabilă a Republicii Moldova.

Descrierea situației din domeniul temei de cercetare și identificarea problemelor care trebuie investigate. Cercetările privind problema interdependenței dintre sistemele financiare și calitatea creșterii economice s-au reflectat în lucrările oamenilor de știință străini și autohtoni care și-au desfășurat cercetările atât în centre de cercetare străine, cât și autohtone.

Relația dintre dezvoltarea financiară și creșterea economică a fost examinată în lucrările lui Arestis P., Demetriades P., Gupta J., Shaw E. Unele aspecte ale acestei relații, și anume identificarea factorilor de creștere, au fost subliniate de Beck T., Levine R., Loayza N. În studiile lor, Beck T., King R., Pisano U., Waygood S. au identificat rolul intermediarilor financiară în evoluția variabilă a creșterii economice. Creșterea economică sub influența unor variabile macroeconomice (inflație, grad de îndatorare, rate ale dobânzii) a fost studiată de Schumpeter J., Boyd J., Levine R., Khan M., Smith B., Crowe, C.

Cele mai cunoscute centre de cercetare occidentale specializate în studiul sistemelor financiare sunt: departamentele de cercetare ale Fondului Monetar Internațional, Băncii Mondiale, Băncii Reglementelor Internaționale, Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, Băncii Centrale Europene, băncile centrale ale statelor etc.

În Republica Moldova, studii similare sunt efectuate la Academia de Studii Economice din Moldova, Institutul Național de Cercetări Economice, Universitatea de Stat din Moldova, Banca Națională a Moldovei etc.

Printre cercetătorii români care au contribuit la dezvoltarea temei legate de sistemele financiare și creșterea economică durabilă, se remarcă: Cerna S., Ciumara T., Dănilă M., Georgescu G., Gust M., Pop N., Popescu D. I., Zaman G., Batișcev R., Biloocaia S., Cobzari L., Perciu R., Secrieru A., Lopotenco V., Doga-Mîrzac M., Cociug V., Ulian G., Postolache V. și alții.

Scopul cercetării constă în fundamentarea teoretico-metodologică și elaborarea direcțiilor de creștere a eficienței sistemului financiar al Republicii Moldova în calitate de factor determinant al creșterii economice sustenabile, în baza aplicării analizei sistemice și a evaluării eficienței sistemelor financiare naționale.

Scopul cercetării predetermină realizarea următoarelor **obiective**:

O1: fundamentarea abordărilor principiale privind elucidarea fundamentelor teoretice și metodologice ale eficienței sistemelor financiare, realizarea cercetării teoretice și metodologice asupra conținutului conceptului de „eficiență a sistemului financiar național”;

O2: identificarea factorilor care influențează eficiența sistemului financiar;

O3: sintetizarea abordărilor metodologice pentru analiza sistemului financiar și evaluarea eficienței sistemului financiar din punctul de vedere al creșterii economice sustenabile;

O4: determinarea impactului sistemului financiar asupra rezultatelor dezvoltării economice sustenabile;

O5: elaborarea recomandărilor metodologice privind formarea unui sistem de indicatori statistici pentru caracterizarea cantitativă a sistemului financiar;

O6: analiza particularităților sistemului financiar al Republicii Moldova;

O7: dezvoltarea aspectelor metodologice ale analizei condițiilor pentru asigurarea stabilității sistemului financiar;

O8: investigarea aspectelor economice ale perfecționării cadrului normativ de reglementare a sistemului financiar;

O9: cercetarea și generalizarea tendințelor de dezvoltare a sistemului financiar modern la nivel regional și internațional;

O10: determinarea și fundamentarea obiectivelor și direcțiilor de dezvoltare a sistemelor naționale în vederea asigurării unei creșteri economice sustenabile.

Teza de doctorat demonstrează validitatea următoarei **ipoteze științifice**: eficiența sistemelor financiare, determinată de vectorul și eficacitatea politicii macroeconomice; calitatea sistemului juridic național; calitatea cadrului de reglementare a sistemelor financiare și a componentelor acestora; și calitatea instituțiilor financiare, influențează nivelul de sustenabilitate a creșterii economice.

Ansamblul concluziilor, argumentelor și recomandărilor formulate de autor în cercetarea doctorală contribuie la soluționarea următoarei **probleme științifice importante**: fundamentarea științifică și metodologică a interdependenței dintre sistemele financiare și calitatea creșterii economice, astfel încât instrumentele, metodele și mecanismele de îmbunătățire a eficienței sistemelor financiare dezvoltate în disertație să asigure nivelul de creștere economică sustenabilă

recomandat de tratatele și acordurile internaționale, precum și de cele mai bune practici în domeniul dezvoltării sustenabile.

Problema de cercetare prefigurează **întrebarea de cercetare**, și anume: care sunt relațiile cauză-efect dintre dezvoltarea sistemului financiar, măsurată prin prisma eficienței sale și creșterea economică, măsurată prin parametri ai sustenabilității?

Sinteza metodologiei de cercetare și argumentarea metodelor de cercetare selectate. Pentru a studia relația dintre eficiența sistemului financiar și creșterea economică sustenabilă, cercetarea valorifică o abordare metodologică mixtă (cantitativă și calitativă), care permite atât analiză teoretică a cadrului conceptual, cât și validarea empirică a relațiilor identificate. Demersul metodologic debutează cu o analiză bibliografică sistematică, realizată folosind metode de analiză bibliometrică (folosind software-ului VOSviewer), în scopul identificării principalelor direcții de cercetare, a evoluției paradigmatelor științifice și a lacunelor din literatura de specialitate. În cercetare sunt utilizate metode cantitative de analiză comparativă și sintetică bazate pe date statistice internaționale în vederea evaluării nivelului și dinamicii eficienței sistemului financiar. În acest scop, a fost construit un indicator agregat al eficienței sistemului financiar din perspectiva creșterii sustenabile, care integrează dimensiuni esențiale precum intermedierea financiară, stabilitatea financiară și incluziunea financiară. Pentru a evalua sectorul asigurărilor, este utilizată metoda de cartografiere a ODD-urilor utilizând platforma SDG Mapper, care permite aprecierea contribuției acestui sector la realizarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă.

Noutatea și originalitatea științifică a rezultatelor obținute. Noutatea și originalitatea prezentei disertații de doctorat sunt determinate de următoarele rezultate ale cercetării obținute de autor:

N1: identificarea și justificarea tranziției paradigmatică către un model integrativ de dezvoltare financiară sustenabilă prin definirea structurii duale a literaturii privind eficiența sistemului financiar: direcția tradițională (creștere economică, stabilitate financiară) și direcția emergentă (sustenabilitate, incluziune financiară, finanțe „verzi”);

N2: justificarea relației cauză-efect dintre sustenabilitatea creșterii economice și instrumentele financiare destinate să stimuleze dezvoltarea sustenabilă;

N3: elaborarea metodologiei de evaluare a specificului și nivelului de dezvoltare sustenabilă a țărilor mici;

N4: elaborarea metodologiei de evaluare a sistemelor financiare din punct de vedere al sustenabilității creșterii economice;

N5: elaborarea metodologiei de evaluare a parametrilor sistemelor financiare care determină nivelul de eficiență al acestora;

N6: identificarea și fundamentarea relației dintre dimensiunea sistemului financiar, eficiența sistemului financiar și creșterea sustenabilă;

N7: proiectarea algoritmului de elaborare a cadrului general de reconfigurare a sistemului financiar al Republicii Moldova și a elementelor sale constitutive pe baza criteriilor de sustenabilitate;

N8: elaborarea cadrului general de supraveghere și reglementare a sistemului financiar în scopul stimulării creșterii economice;

N9: elaborarea cadrului conceptual și metodologic de integrare financiară regională a Republicii Moldova ca soluție pentru îmbunătățirea eficienței sistemului financiar și promovarea dezvoltării sustenabile;

N10: elaborarea mecanismului de transmisie a potențialelor beneficii ale tehnologiilor informaționale avansate către instituțiile financiare, cu consecințe benefice pentru sustenabilitatea creșterii economice;

N11: elaborarea mecanismului instituțional de consolidare a finanțării sustenabile, adaptat specificului unui sistem financiar mic și emergent, cum este cel al Republicii Moldova.

Semnificația teoretică a disertației de doctorat este determinată de următoarele rezultate ale cercetării: - generalizarea abordărilor teoretice ale conceptului de „sistem financiar” și sistematizarea factorilor care influențează sistemul financiar național; - sistematizarea fundamentelor conceptuale ale eficienței sistemelor financiare; - identificarea nivelului de fundamentare științifică a problematicii relației dintre finanțe și creșterea economică sustenabilă; elaborarea hărții bibliometrice a conceptelor cheie legate de eficiența sistemelor financiare și dezvoltarea sustenabilă; - fundamentarea teoretică și metodologică a relației dintre sustenabilitatea creșterii economice și instrumentele financiare destinate să promoveze dezvoltarea sustenabilă; - fundamentarea teoretică și metodologică a specificului creșterii sustenabile în țările mici etc.

Valoarea aplicativă a cercetării este conferită de propunerile formulate și fundamentate de autor pe parcursul elaborării tezei de doctorat, a căror implementare poate contribui la consolidarea efectelor pozitive ale interacțiunii dintre sistemele financiare și creșterea economică sustenabilă. Printre recomandări, cele mai semnificative din punct de vedere al perspectivelor de implementare sunt următoarele: - consolidarea mobilizării resurselor financiare interne și externe și a controlului asupra ieșirilor ilicite de capital; - realizarea modernizării sistemului financiar în contextul mecanismului de transmitere „acumulare de capital - extinderea cererii - creșterea producției și a ocupării forței de muncă - creșterea veniturilor bugetare - reducerea deficitului bugetar - reducerea inflației”; - fundamentarea elaborării și aplicării indicatorului agregat „eficiența sistemului financiar din perspectiva creșterii sustenabile”; - argumentarea necesității elaborării Strategiei Naționale pentru Incluziune Financiară: strategia trebuie să definească și să promoveze un proces mai eficace și eficient de creștere a incluziunii financiare în întreaga țară; - soluționarea problemei dimensiunilor reduse ale sistemului financiar al Republicii Moldova etc.

Implementarea rezultatelor științifice. Cele mai semnificative rezultate și recomandări formulate în teza de doctorat au fost acceptate spre implementare de către Asociația Băncilor din Moldova, compania de asigurări „Donaris Vienna Insurance Group” S.A., Banca Comercială „COMERTBANK” S.A. și Compania Internațională de Asigurări „Transilit” S.A.

Validarea rezultatelor științifice. Cele mai semnificative idei, concluzii și propuneri reflectate în teza de doctorat au fost prezentate de autor la mai multe evenimente științifice - simpozioane și conferințe - atât naționale, cât și internaționale. Acestea au fost prezentate, de asemenea, în 14 articole științifice publicate în reviste de specialitate din străinătate și din Republica Moldova, precum și în culegerile conferințelor științifice internaționale de specialitate.

Rezumatul disertației. În conformitate cu scopurile și obiectivele cercetării, disertația de doctorat este structurată după cum urmează: adnotare, listă de tabele și figuri, listă de abrevieri, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie și anexe.

Cuvinte cheie: bănci, sistem financiar; creștere economică durabilă; intermediere financiară; stabilitate financiară; incluziune financiară; asigurări, eficiența sistemului financiar; dezvoltare durabilă.

CONȚINUTUL TEZEI DE DOCTORAT

În primul capitol, „**Fundamentele teoretice și abordările metodologice privind cercetarea eficienței sistemelor financiare în vederea asigurării creșterii economice sustenabile**”, autorul analizează abordările teoretice ale conceptului de „sistem financiar” și sistematizează factorii care influențează sistemul financiar național.

Pe baza unei analize critice a literaturii științifice și a unei interpretări a rezultatelor prezentate în publicațiile analizate, autorul formulează următoarele concluzii: - complexitatea conceptului de „sistem financiar” determină lipsa unui consens asupra definiției sale în rândul cercetătorilor domeniului financiar; - cercetările asupra sistemului financiar au identificat cinci abordări pentru descrierea și analiza sistemelor financiare: abordarea instituțională, abordarea intermediară, abordarea funcțională, abordarea macrofinanciară și abordarea care studiază relația cauzală dintre profunzimea, accesibilitatea și eficiența sistemului financiar și creșterea economică pe termen lung. Toate cele cinci abordări au avantaje și dezavantaje. Această înțelegere a dat naștere unei a șasea abordări pentru descrierea și analiza sistemelor financiare, care poate fi numită abordarea sistemică. Abordarea sistemică permite o înțelegere mai profundă a modului în care funcționează un anumit sistem financiar, a mecanismelor sale și a factorilor care determină stabilitatea și eficiența sa.

Conform autorului, sistemul financiar cuprinde modalitățile de adoptare și punere în aplicare a deciziilor financiare, precum și modalitățile de elaborare și implementare a relațiilor financiare. În ansamblul lor, instituțiile specializate în furnizarea de servicii financiare constituie sectorul financiar al economiei. Sectorul financiar reprezintă o componentă importantă a sistemului financiar și nu trebuie confundat cu întregul sistem financiar. Diferența dintre noțiunile de sector financiar și sistem financiar poate fi ilustrată și prin referire la diferența dintre cerere și ofertă. Sectorul financiar cuprinde doar oferta de servicii financiare, în timp ce sistemul financiar include atât cererea, cât și oferta, precum și modul de coordonare a cererii și ofertei de produse și servicii financiare.

Generalizând conținutul lucrărilor științifice dedicate eficienței sistemelor financiare, autorul tezei de doctorat a identificat următorii factori care influențează eficiența sistemelor financiare: transparența și calitatea informațiilor disponibile; costurile tranzacțiilor și fricțiunile operaționale; cadrul de reglementare și supravegherea instituțională; dezvoltarea tehnologică și inovațiile fintech; prejudecățile comportamentale ale investitorilor; gradul de concurență pe piețe și între instituții; stabilitatea macroeconomică și politica monetară; accesul la lichiditate și profunzimea pieței; integrarea globală și fluxurile internaționale de capital; calitatea guvernantei corporative și protecția investitorilor; nivelul de alfabetizare financiară al participanților; riscurile sistemice și evenimentele exogene (crize, pandemii).

Relația dintre finanțe și sustenabilitate este discutată pe larg în literatura de specialitate. O analiză critică a surselor bibliografice de specialitate îl conduce pe autor la concluzia că finanțarea tradițională este inadecvată și nepotrivită pentru finanțarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD).

Pentru a sintetiza analiza surselor bibliografice referitoare la tema disertației, autorul a utilizat platforma VOSviewer. Această metodă ajută la identificarea clusterelor de cercetare și a termenilor

1, 3 și 4, dominate de termeni precum creștere economică, stabilitate financiară și sistem financiar, reflectând abordarea clasică a relației dintre finanțe și dezvoltare. A doua dimensiune, emergentă, include clusterelor 2, 5, 6 și 9, axate pe sustenabilitate, incluziune financiară, finanțe verzi și calitate instituțională, marcând o trecere către o paradigmă de „dezvoltare financiară sustenabilă”. Structura rețelei obținută prin analiza bibliometrică folosind platforma VOSviewer confirmă o evoluție paradigmatică clară: de la o analiză funcțională a sistemului financiar la integrarea obiectivelor de sustenabilitate, incluziune și guvernanta. Această transformare demonstrează maturizarea științifică a domeniului, care nu mai privește eficiența financiară doar ca pe un obiectiv economic, ci ca pe un mijloc de consolidare a egalității sociale, a stabilității instituționale și a responsabilității față de mediu.

În capitolul al doilea, „Caracteristicile sistemelor financiare mici din perspectiva impactului asupra dezvoltării economice sustenabile”, autorul identifică, explorează și fundamentează relația dintre sustenabilitatea creșterii economice și instrumentele financiare destinate să promoveze dezvoltarea sustenabilă, definește specificul dezvoltării sustenabile în țările mici și evaluează dimensiunea financiară a dezvoltării sustenabile. Această secțiune a lucrării dezvoltă o metodologie de evaluare a sistemelor financiare prin prisma creșterii economice sustenabile [8].

Tabelul 1. Caracteristici generale ale țărilor selectate pentru evaluare în ceea ce privește dezvoltarea sustenabilă, 2024

	Suprafață, km ² (2023)	Populație (2024)		PIB (în dolari americani la cursul curent), 2024		Formarea brută de capital (în dolari americani la cursul curent), 2024	
		mii de oameni	în % din populația totală, în funcție de categoria din care face parte țara	milioane	în % din populația totală, în funcție de categoria din care face parte țara	МЛЛЛИОНЫ	în % din populația totală, în funcție de categoria din care face parte țara
Estonia	45.340	1,372	0.11	42,765	0.06	11,197	0.08
Danemarca	42,920	5,977	0.47	429,457	0.65	92,912	0.66
Moldova	33,850	2,389	0.09	18,200	0.05	3,846	0.04
Belgia	30,689	11,877	0.94	664,564	0.95	159,662	1.09
Armenia	29,740	3,034	0.10	25,787	0.06	5,717	0.04
Albania	28,750	2,715	0.10	27,178	0.06	5,395	0.04
Rwanda	26,338	14,257	1.96	14,252	2.52	3,693	3.07
Israel	22,070	9,974	0.77	540,380	0.85	126,593	0.97
Slovenia	20,480	2,126	0.17	72,485	0.10	15,334	0.10

Sursa: elaborată de autor pe baza [3].

Pentru a îmbunătăți calitatea analizei și concluziilor formulate în această parte a disertației, autorul a selectat o serie de țări care, precum Republica Moldova și Israel, au o suprafață relativ mică, dar aparțin unor categorii diferite în ceea ce privește venitul pe cap de locuitor (tabelul 1). Astfel, ca bază de comparație, au fost alese Estonia, Danemarca, Belgia, Israel și Slovenia din grupul țărilor cu venituri mari; Moldova, Armenia și Albania din grupul țărilor cu venituri medii-superioare; și Ruanda din grupul țărilor cu venituri mici.

Nivelul de dezvoltare durabilă al țărilor incluse în analiză este evaluat pe baza *Cadrului global de indicatori pentru ODD-uri și a țințelor Agendei 2030 pentru Dezvoltare sustenabilă*. Din acest

Cadru de indicatori au fost selectați în vederea evaluării, doar acei indicatori care dispun de acoperire cu valori pentru toate țările incluse în analiză. Acest lucru a rezultat în Tabelul 2, care prezintă o listă a indicatorilor utilizați pentru evaluarea fiecărui ODD pentru țările incluse în analiză.

Rezultatele sintetizate ale cercetării, realizat pe baza indicatorilor selectați și prezentați în Tabelul 2, sunt oglindite în Tabelul 3.

Tabelul 2. Indicatorii utilizați pentru evaluarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD)

Obiectivul de Dezvoltare Durabilă	Indicatori utilizați pentru evaluarea Obiectivului de Dezvoltare Durabilă
Obiectivul 1: Eradicarea sărăciei	1. Procentul de lucrători și familiile acestora care trăiesc cu mai puțin de 1,90 dolari pe persoană pe zi; 2. Proporția populației care trăiește sub pragul sărăciei extreme.
Obiectivul 2: Eradicarea foametei	1. Proporția populației care suferă de foamete; 2. Proporția adulților care se confruntă cu insecuritate alimentară moderată sau severă.
Obiectivul 3: Sănătate și bunăstare	1. rata mortalității materne; 2. rata mortalității copiilor sub 5 ani.
Obiectivul 4. Educație de calitate	1. Rata de participare la învățământul preșcolar/primar în anul anterior vârstei oficiale de admitere în școala primară; 2. Proporția școlilor primare cu acces la internet în scopuri pedagogice.
Obiectivul 5. Egalitatea de gen	1. Proporția locurilor ocupate de femei în structurile parlamentare.
Obiectivul 6: Apă curată și salubritate	1. Proporția populației care utilizează servicii organizate de alimentare cu apă potabilă în condiții de siguranță; o sursă îmbunătățită, situată la fața locului, accesibilă la nevoie și fără contaminanți; 2. Procentul de ape uzate menajere tratate în siguranță.
Obiectivul 7. Energie ieftină și curată	1. Ponderea populației cu acces la electricitate; 2. Ponderea populației care utilizează combustibili și tehnologii curate; 3. Ponderea surselor regenerabile de energie în consumul total de energie.
Sarcina 8. Munca decentă și creșterea economică	1. Rata anuală de creștere a PIB-ului real pe persoană ocupată; 2. Ponderea ocupării forței de muncă informale; 3. Rata totală a șomajului; Ponderea tinerilor care nu primesc educație și nu au un loc de muncă.
Obiectivul 9. Industrializare, inovare și infrastructură	1. Valoarea adăugată în industria prelucrătoare ca procent din PIB; 2. Ponderea întreprinderilor mici cu împrumut sau linie de credit; 3. Cheltuieli de cercetare și dezvoltare ca procent din PIB; 4. Ponderea industriei de tehnologie medie și înaltă în valoarea adăugată totală.
Obiectivul 10. Reducerea inegalităților	1. Proporția populației care trăiește sub 50% din venitul mediu; 2. Proporția populației care se confruntă cu discriminare; 3. Ponderea muncii în PIB, inclusiv salariile și beneficiile sociale.
Obiectivul 11: Cartiere incluzive, sigure și sustenabile	Proporția populației urbane care trăiește în mahalale
Obiectivul 12. Consum și producție responsabile	1. Cantitatea de deșeuri periculoase generate pe cap de locuitor; 2. Ponderea subvențiilor pentru combustibili fosili (consum și producție) înainte de impozitare în PIB.
Obiectivul 13: Combaterea schimbărilor climatice	1. Evaluarea adoptării și implementării strategiilor naționale de reducere a riscurilor de dezastre și de reducere a riscurilor.
Obiectivul 14. Conservarea ecosistemelor marine	1. Proporția medie a zonelor cheie de biodiversitate marină acoperite de zone protejate.
Obiectivul 15. Conservarea ecosistemelor terestre	1. Proporția teritoriului acoperit de păduri.
Obiectivul 16: Pace, justiție și instituții puternice	1. Prevalența mitei; 2. Procentul firmelor care se confruntă cu cel puțin o acuzație de luare de mită; 3. Cheltuielile guvernamentale primare ca procent din bugetul aprobat inițial.
Obiectivul 17. Parteneriat pentru Dezvoltare Durabilă	1. Venituri guvernamentale totale ca procent din PIB; 2. Influx de investiții străine directe; 3. Remitențe ca procent din PIB-ul total.

Sursa: elaborată de autor pe baza [2].

În consecință, Republica Moldova a obținut rezultate pozitive în atingerea ODD 1 - Eradicarea sărăciei și ODD 5 - Egalitatea de gen. Cele mai mari eșecuri au fost observate în ceea ce privește

ODD 2 - Eradicarea foametei; ODD 6 - Apă curată și canalizare; ODD 8 - Muncă decentă și creștere economică; și ODD 9 - Industrie, inovare și infrastructură.

Armenia și Albania au înregistrat, de asemenea, indicatori în mare măsură comparabili cu cei ai Republicii Moldova. Israelul și țările UE au avut performanțe semnificativ mai bune decât țările care demonstrează aspirații la integrarea europeană. Rwanda, o țară mică din Africa de Est-Centrală, se confruntă cu probleme și provocări complexe, ceea ce explică scorurile sale negative la ODD-uri.

Tabelul 3. Evaluare sintetică a nivelului de realizare a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă în țările considerate în analiză

Obiectivul de Dezvoltare Durabilă	Estonia	Danemarca	Moldova	Belgia	Armenia	Albania	Ruanda	Israel	Slovenia
Obiectivul 1: Eradicarea sărăciei									
Obiectivul 2: Eradicarea foametei									
Obiectivul 3: Sănătate și bunăstare									
Obiectivul 4: Educație de calitate									
Obiectivul 5: Egalitatea de gen									
Obiectivul 6: Apă curată și salubritate									
Obiectivul 7: Energie ieftină și curată									
Sarcina 8. Munca decentă și creșterea economică									
Obiectivul 9: Industrializare, inovare și infrastructură									
Obiectivul 10: Reducerea inegalităților									
Obiectivul 12: Consum și producție responsabile									
Obiectivul 13: Combaterea schimbărilor climatice									
Obiectivul 14: Conservarea ecosistemelor marine			-		-		-		
Obiectivul 15: Conservarea ecosistemelor terestre									
Obiectivul 16: Pace, justiție și instituții puternice								-	
Obiectivul 17: Parteneriat pentru Dezvoltare Durabilă									

Sursa: elaborată de autor pe baza Anexei 3.

Notă: Valorile indicatorilor și dinamica acestora au fost estimate pe baza următoarelor intervale:

	evoluție pozitivă / nivel înalt		dezvoltare negativă / nivel negativ
	evoluție neutră / nivel satisfăcător		dezvoltare extrem de negativă / nivel extrem de negativ

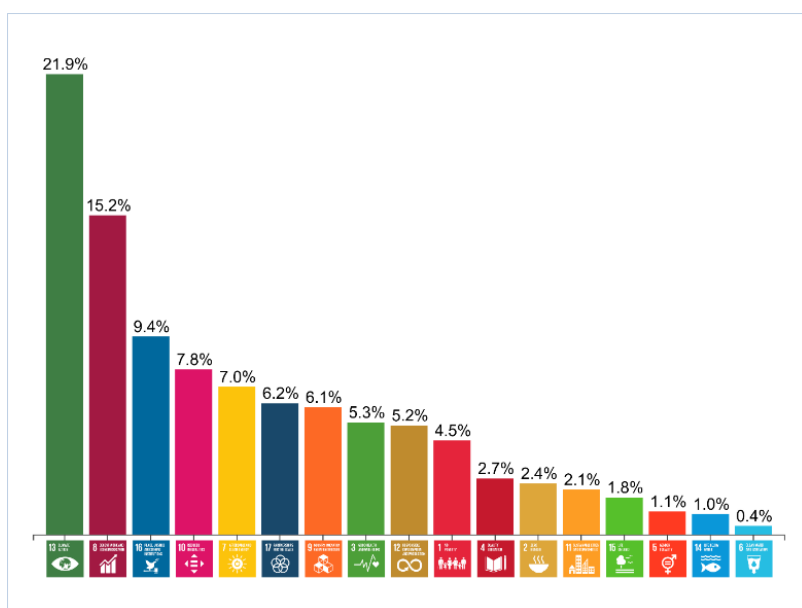
Caracterul ambițios al Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă și progresul relativ limitat realizat de țările cu venituri mici și medii incluse în analiză subliniază necesitatea unor eforturi extraordinare atât la nivel național, cât și din partea comunității internaționale, inclusiv prin creșterea ajutorului oficial. Autoritățile naționale vor trebui să implementeze o agendă de reformă extrem de ambițioasă pentru a asigura creșterea pe termen lung, a mobiliza veniturile interne și a îmbunătăți gestionarea activelor sectorului public [5]. În acest sens, aspectele legate de finanțarea ODD reprezintă un domeniu de maximă importanță [6].

Autorul tezei de doctorat evaluează în continuare sistemul financiar în contextul ODD-urilor folosind propria metodologie. Pornind de la premisa că sistemul financiar are o structură complexă

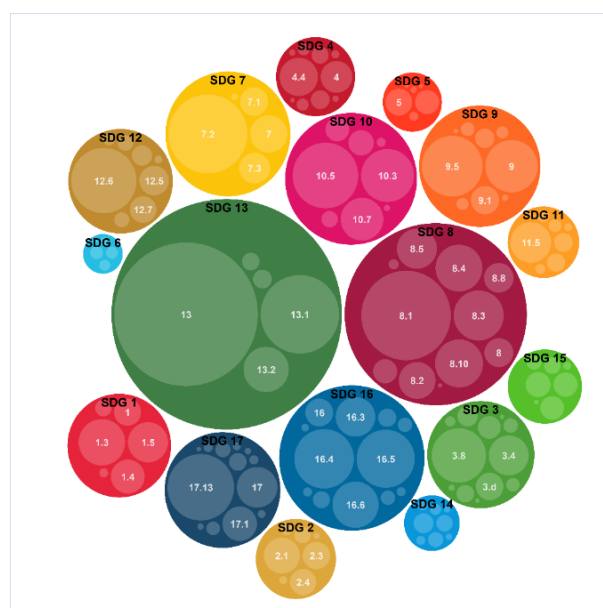
și fiecare dintre elementele sale are caracteristici clar definite, autorul a selectat sectorul asigurărilor, acesta reprezentând una din componentele sistemului financiar.

Pentru a identifica relația dintre sectorul asigurărilor și Agenda dezvoltării durabile, a fost aplicată metoda SDG Mapping, care permite clasificarea automată a publicațiilor științifice în funcție de corelațiile tematiche cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă și țintele aferente [10].

Rezultatele analizei au fost prezentate grafic sub forma: - distribuției conexiunilor la nivelul Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (fig. 2); - diagramei cu bule la nivelul indicatorilor țintă ai ODD (fig. 3). Figura 2 ilustrează distribuția frecvenței conexiunilor dintre literatura analizată (30 de publicații) și Obiectivele de Dezvoltare Durabilă, demonstrând care domenii ale contribuției sectorului asigurărilor la dezvoltarea durabilă sunt cel mai larg reprezentate în literatura științifică modernă.

Fig. 2. Nivelul de influență al sectorului asigurărilor asupra Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă conform publicațiilor analizate, %.

Fig. 3. Diagramă cu bule care prezintă obiectivele ODD raportate în publicațiile legate de asigurări.

Sursa: realizate de autor folosind instrumentul SDG Mapper pe baza eșantionului de publicații analizat.

Figura 3 prezintă o vizualizare sub formă de bule a țintelor ODD identificate în publicațiile științifice, reflectând intensitatea și structura relațiilor dintre sectorul asigurărilor și obiectivele specifice de dezvoltare durabilă.

Analiza autorului, utilizând instrumentul SDG Mapper, permite depășirea analizei tradiționale a pieței asigurărilor ca segment financiar și considerarea asigurărilor ca un mecanism instituțional pentru gestionarea riscurilor, redistribuirea resurselor și creșterea rezilienței sistemelor socio-economice.

Rezultatele indică o concentrare semnificativă a publicațiilor științifice în jurul ODD 13 „Combaterea schimbărilor climatice” (21,9%), confirmând percepția tot mai mare a asigurărilor ca instrument cheie pentru adaptarea la riscurile climatice, compensarea pierderilor și sporirea rezilienței economice la dezastrele naturale. ODD 8 „Muncă decentă și creștere economică” (15,2%) și ODD 16 „Pace, justiție și instituții puternice” (9,4%) ocupă, de asemenea, o poziție semnificativă, demonstrând legătura strânsă dintre sectorul asigurărilor și stabilitatea macroeconomică, activitatea de investiții, încrederea instituțională și calitatea reglementărilor. Un

interes analitic suplimentar îl prezintă vizualizarea sub formă de bule, care arată că, în cadrul fiecărui obiectiv, cea mai mare concentrare a cercetărilor se înregistrează în jurul unor sarcini concrete legate de sustenabilitate, gestionarea riscurilor, eficiența instituțională și mecanismele de protecție a populației și a mediului de afaceri împotriva șocurilor sistemice.

Pentru Republica Moldova, rezultatele acestei analize constituie repere practice importante. În primul rând, dezvoltarea pieței de asigurări ar trebui privită nu doar ca o sarcină de extindere a penetrării asigurărilor, ci și ca un element al arhitecturii naționale a dezvoltării durabile, în special în contextul riscurilor climatice, al vulnerabilității agricole și al creșterii frecvenței fenomenelor naturale extreme. În al doilea rând, este necesară diversificarea produselor de asigurare, cu accent pe asigurările climatice, agricole, medicale și de infrastructură. În al treilea rând, modernizarea strategică a sectorului asigurărilor trebuie să fie sincronizată instituțional cu principiile europene de reglementare ESG (Mediu, Social, Guvernanță) finanțare verde și supraveghere orientată către risc, ceea ce va permite sistemului de asigurări din Republica Moldova să devină un instrument deplin de creștere a rezilienței economice și de susținere a creșterii sustenabile.

Pentru a evalua eficiența sistemului financiar din perspectiva creșterii sustenabile, autorul tezei de doctorat propune un indicator agregat intitulat „Eficiența sistemului financiar din perspectiva creșterii sustenabile”.

Indicatorul propus măsoară gradul de contribuție al sistemului financiar la creșterea economică sustenabilă, combinând trei aspecte principale:

- intermedierea financiară (IF)
- stabilitatea financiară (SF)
- accesibilitatea financiară (AF).

Formula finală de calcul este următoarea:

$$ESF_{CS} = \frac{IF+SF+AF}{3} \quad (1)$$

În tabelul de mai jos sunt sistematizate și detaliate indicatorii primari (coloana a doua) care intră în calculul formulei, precum și sursele de informații utilizate pentru calcularea acestora.

Parametrul inclus în formulă	Indicator	Simbol	Sursa informației
intermedierea financiară (IF)	raportul dintre creditul privat și PIB, în %	CP _{PIB}	World Development Indicators, WDI; https://data.worldbank.org/indicator?tab=all
	raportul dintre depozitele bancare și PIB, în %	DB _{PIB}	Financial Soundness Indicators, International Monetary Fund; https://www.theglobaleconomy.com/rankings/financial_system_deposits_GDP/
stabilitatea financiară (SF)	coeficientul de adecvare a capitalului (raportul dintre capital și activele băncii (%))	AC	Financial Soundness Indicators, International Monetary Fund; https://data.worldbank.org/indicator?tab=all
	rata creditelor neperformante	CN	Financial Soundness Indicators, International Monetary Fund; https://data.worldbank.org/indicator?tab=all
accesibilitatea financiară (AF)	adulții care dețin conturi la instituții financiare (%)	CA _{IF}	Global Findex Database, World Bank; https://data.worldbank.org/indicator?tab=all
	numărul de bancomate la 100 000 de adulți	B _A	Financial Access Survey, International Monetary Fund; https://data.worldbank.org/indicator?tab=all

Pentru calcularea indicatorului agregat, autorul a selectat țările care aspiră să adere la UE (Republica Moldova și Armenia), țările membre ale UE din fosta URSS, țările care erau membre ale UE până în anul 2000 și Statul Israel.

Rezultatele obținute la determinarea indicatorului agregat „Eficiența sistemului financiar pentru creștere durabilă” sunt prezentate în tabelul 3.

Tabelul 3. Valorile atribuite indicatorului agregat „Eficiența sistemului financiar din perspectiva creștii sustenabile” și componentelor sale (2023/2024, în funcție de țară)

	Intermedierea financiară (IF)	Stabilitatea financiară (SF)	Accesibilitatea financiară (AF)	Eficiența sistemului financiar din perspectiva creștii sustenabile
Israel	68.51	108.1	88.7	88.4
Moldova	3.11	79.4	16.1	32.9
Armenia	26.03	146.8	40.0	71.0
Georgia	32.10	178.8	58.0	89.7
România	2.36	90.1	35.1	42.5
Estonia	46.15	128.7	64.3	79.7
Lituania	23.20	100.0	59.3	60.8
Letonia	13.83	105.7	58.9	59.5
Norvegia	74.23	124.5	49.3	82.7
Olanda	77.71	87.7	53.6	73.0

Sursa: calculele autorului, sintetizate din Tabelul A2.3, Anexa 6 al tezei de doctorat.

Autorul aplică următoarea interpretare a rezultatelor obținute: - Scor agregat peste 70: indică un sistem financiar eficient și rezilient; - Scor agregat de la 50 la 70: indică o eficiență medie, vulnerabilitate moderată; - Scor sub 50: indică risc structural, intermediere slabă sau instabilitate.

O analiză comparativă a celor trei dimensiuni ale indicatorului „Eficiența sistemului financiar pentru o creștere durabilă” relevă diferențe semnificative între economiile dezvoltate și țările din Europa de Est și Caucaz. Republica Moldova se caracterizează prin niveluri scăzute de intermediere financiară, incluziunea financiară rămânând printre cele mai slabe din regiune. Acest lucru indică accesul limitat la servicii financiare formale, subutilizarea instrumentelor bancare și bariere structurale persistente în calea incluziunii financiare.

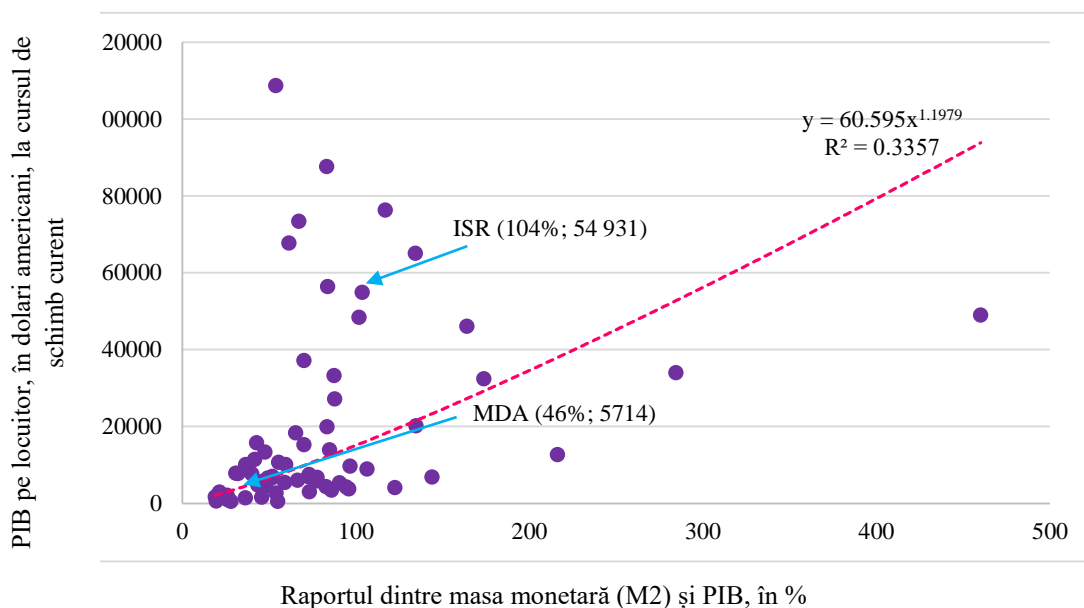
Deși stabilitatea financiară este medie, aceasta nu compensează deficitul structural al altor indicatori. Indicatorul compozit plasează Republica Moldova printre economiile cu eficiență financiară scăzută, indicând capacitatea limitată a sistemului financiar existent de a susține o creștere economică sustenabilă. Prin urmare, consolidarea intermedierei, accelerarea digitalizării și extinderea incluziunii financiare sunt domenii de reformă prioritare pentru a îndeplini standardele țărilor cu performanțe ridicate.

Sistemele financiare mici au caracteristici structurale care au impacturi specifice asupra creșterii economice pe termen lung, atât pozitive, cât și negative [9].

Dimensiunea unui sistem financiar poate fi măsurată folosind un set de indicatori care formează parametrul agregat al profunzimii financiare. Pentru a determina nivelul de profunzime financiară, adică dimensiunea sistemelor financiare, se utilizează următorii indicatori: raportul dintre creditele acordate sectorului privat și produsul intern brut (PIB); raportul dintre activele instituțiilor financiare și PIB; raportul dintre masa monetară, reprezentată de agregatul monetar M2, și PIB; raportul dintre depozite și PIB; raportul dintre valoarea adăugată brută a sectorului financiar și PIB.

Aplicarea acestor criterii indică faptul că sistemul financiar al Republicii Moldova rămâne relativ mic.

Sistemele financiare mai profunde sunt capabile să genereze rate mai mari de creștere economică. Fig. 4, care ilustrează relația dintre dimensiunea economiei naționale, măsurată prin PIB-ul pe cap de locuitor, și profunzimea sistemului financiar, măsurată prin raportul dintre agregatul monetar M2 și PIB, demonstrează că sistemele financiare mai dezvoltate stimulează creșterea economică națională. După cum se poate observa din grafic, sistemul financiar al Republicii Moldova, caracterizat printr-un nivel redus de adâncime financiară (raportul dintre

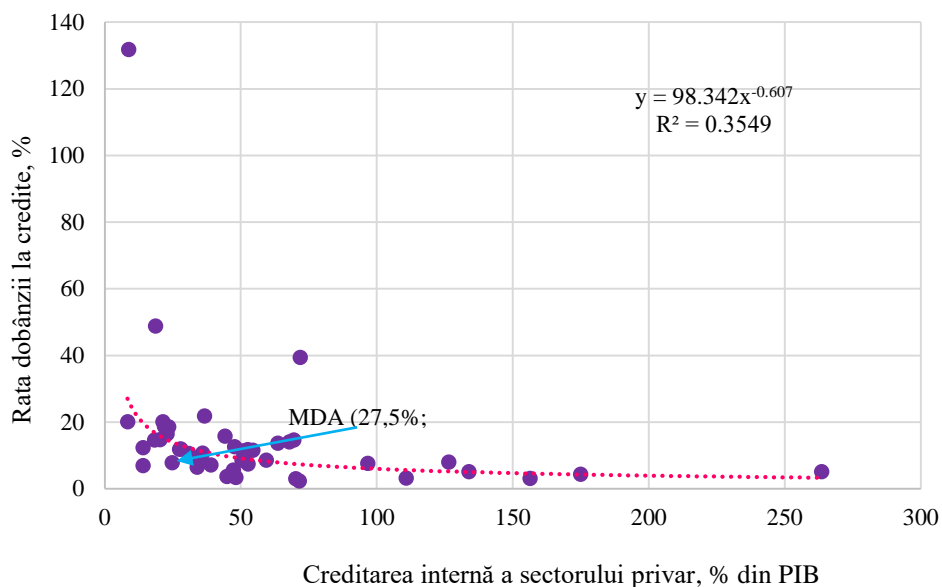

agregatul monetar M2 și PIB a fost de 46% în 2022), nu dispune de un potențial suficient pentru a declanșa procese de creștere sustenabilă.

Fig. 4. Raportul dintre masa monetară, M2, și PIB (%) și PIB pe locuitor (în dolari americani la cursul valutar curent), 2022

Sursa: elaborat de autor pe baza [3].

Fig. 5 prezintă relația dintre rata dobânzii la credite și profunzimea sistemului financiar.

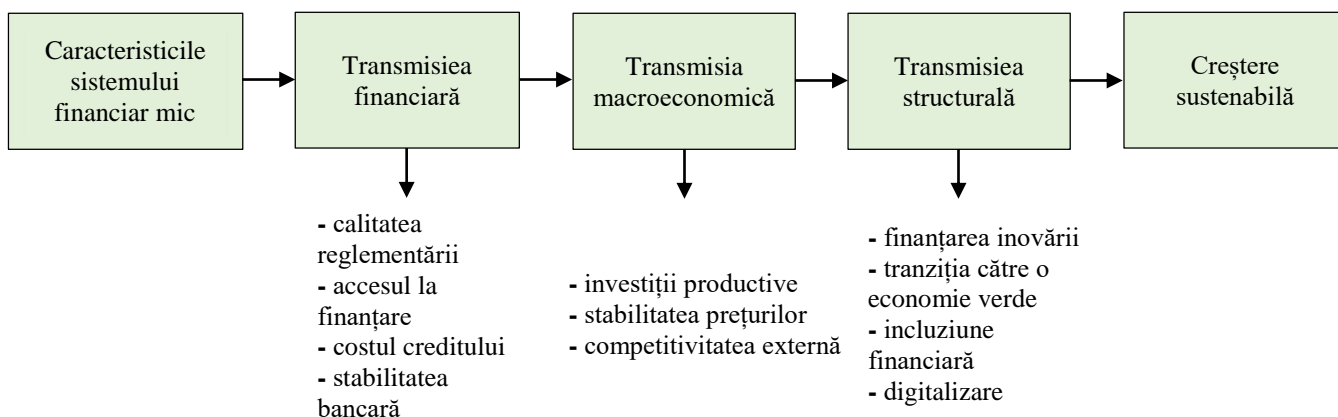

Fig. 5. Relația dintre creditarea sectorului privat și ratele dobânzii la credite, în %, 2022

Sursa: elaborat de autor pe baza [3].

În calculele prezentate în Fig. 5, profunzimea sistemului financiar este măsurată prin creditarea internă a sectorului privat ca procent din PIB. După cum sugerează Fig. 5, o scădere a ratei dobânzii la împrumuturi poate fi asociată cu o creștere a profunzimii financiare.

Autorul a dezvoltat un mecanism de transmisie integrat prin care caracteristicile sistemelor financiare mici pot influența pozitiv sau negativ procesele asociate cu creșterea economică sustenabilă și l-a prezentat sub formă de model în fig. 6.

Fig. 6. Mecanismul integrat pentru transmiterea caracteristicilor sistemelor financiare mici către o creștere durabilă.

Sursa: elaborată de autor pe baza Anexei 7 a tezei de doctorat.

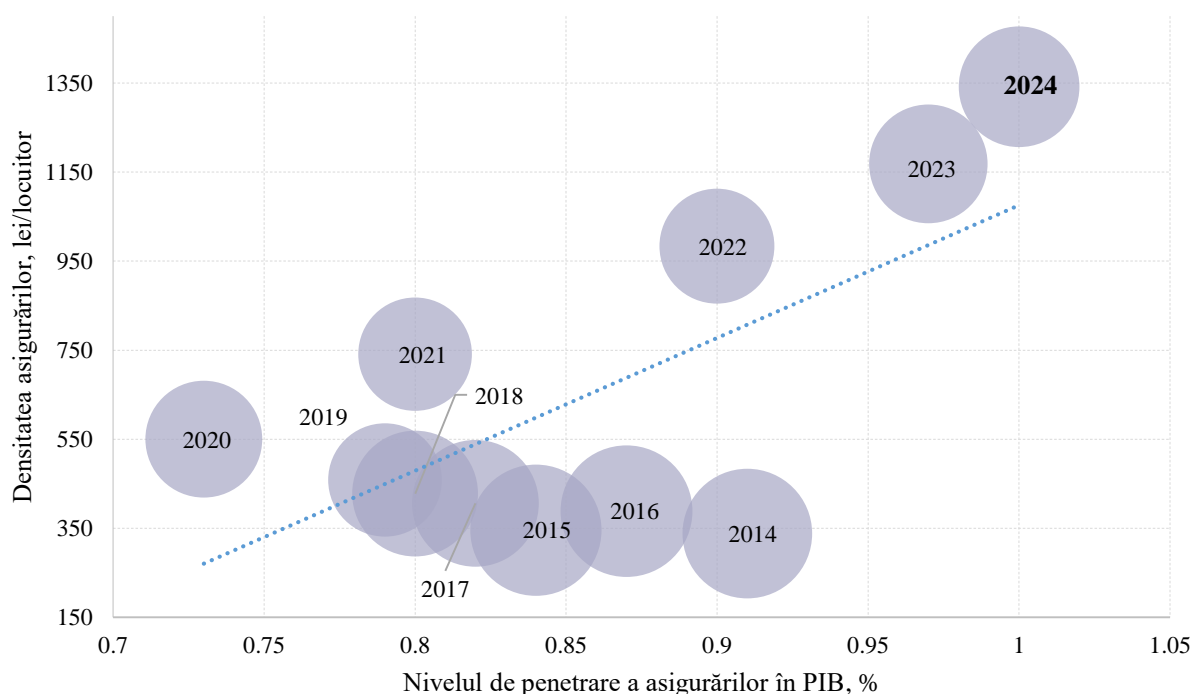
Concluzia generală care se desprinde din aceste considerații este că sistemele financiare mici influențează creșterea sustenabilă printr-un mecanism dublu: pe de o parte, flexibilitatea instituțională, supravegherea țintită și specializarea financiară accelerează reformele și finanțele verzi; pe de altă parte, piețele superficiale, lichiditatea scăzută, concentrarea excesivă și dependența de capitalul extern limitează potențialul de investiții și cresc vulnerabilitatea la șocuri.

Creșterea sustenabilă în aceste economii depinde de capacitatea autorităților de reglementare de a maximiza beneficiile și de a minimiza riscurile structurale.

Pentru a fundamenta soluțiile pentru problema dimensiunii insuficiente a sectorului financiar din Republica Moldova, autorul analizează exemplul sectorului asigurărilor ca componentă a sistemului financiar.

Pentru a sintetiza nivelul de dezvoltare a sectorului asigurărilor din Republica Moldova, autorul a elaborat o diagramă cu bule (fig. 7) bazată pe Anexa 8 (Tabelele A2.5 și A2.6) a tezei de doctorat.

Dimensiunile reduse și fragmentarea pieței asigurărilor din Republica Moldova limitează capacitatea acesteia de a absorbi riscurile și împiedică atragerea marilor investitori instituționali, creând un ecosistem financiar izolat și subcapitalizat. Potrivit autorului, alinierea la standardele OCDE reprezintă o soluție strategică la această problemă, deoarece implementarea unor reguli internaționale stricte elimină barierele în calea încrederii și integrează piața locală în fluxurile globale de capital. Autorul evaluează conformitatea sectorului de asigurări din Republica Moldova cu standardele OCDE printr-o analiză documentară a conformității. Scopul acestei analize este de a evalua măsura în care sectorul de asigurări din Republica Moldova respectă standardele individuale OCDE, prin examinarea rapoartelor de reglementare disponibile publicului, a indicatorilor de specialitate și a documentelor strategice emise de Banca Națională a Moldovei.

Fig. 7. Harta maturității pieței de asigurări din Republica Moldova: penetrare, densitate și profunzimea activelor (2014–2024).

Notă: Mărimea bulei reflectă ponderea activelor din sectorul asigurărilor în PIB, %.

Sursa: elaborată de autor pe baza Anexei 8 (Tabelul A2.6) a tezei de doctorat.

Ca punct de referință, autorul utilizează în principal Liniile directoare OCDE privind guvernanta corporativă a companiilor de asigurări (OCDE, 2017) [4] și Principiile la nivel înalt G20/OCDE privind protecția consumatorilor de informații financiare (OCDE, 2022) [1], pe care OCDE le descrie drept standarde de referință pentru guvernanta corporativă a companiilor de asigurări și sistemele cuprinzătoare de protecție a consumatorilor.

Pentru a asigura o evaluare riguroasă, autorul disertației a prezentat standardele OCDE în cinci dimensiuni, apoi dimensiunile în criterii și, în final, criteriile în indicatori observați în rapoartele BNM și CNPF (Tabelul A2.7 din Anexa 9 la disertație). Astfel: Dimensiunea 1 conține 4 criterii; Dimensiunea 2 - 5 criterii; Dimensiunea 3 - 4 criterii; Dimensiunea 4 - 4 criterii; Dimensiunea 5 - 4 criterii.

Fiecare criteriu a fost evaluat de autor pe o scală de la 0 la 3, pe baza dovezilor documentare din rapoartele de reglementare și a indicatorilor de performanță sectorială: 0 - neconform: fără dovezi în rapoarte; 1 - conformitate scăzută: doar dovezi fragmentare sau indirecte; 2 - conformitate parțială: dovezi clare, dar acoperire incompletă; 3 - conformitate generală: dovezi convingătoare, recurente și integrate instituțional.

Tabelul 4. Indicatorii de conformitate cu reglementările OCDE în domeniul asigurărilor, pe dimensiuni

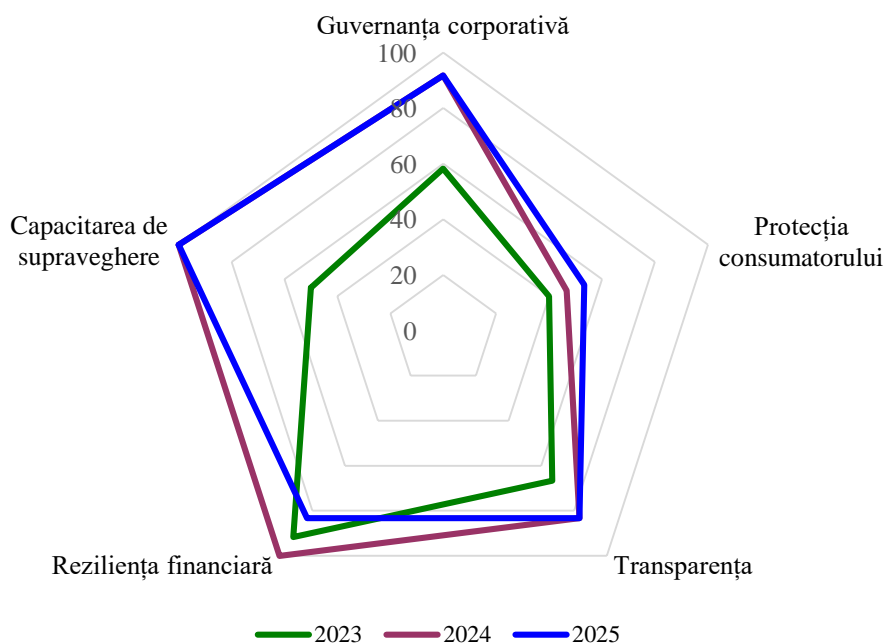
Dimensiunea	2023	2024	anul 2025, 9 luni
D1. Guvernanta corporativă a companiilor de asigurări	58,3	91,7	91,7
D2. Protejarea deținătorilor de polițe și a consumatorilor de servicii financiare	40,0	46,7	53,3
D3. Transparența și divulgarea informațiilor	66,7	83,3	83,3
D4. Stabilitate financiară și stabilitate prudențială	91,7	100,0	83,3
D5. Capacități de reglementare și supraveghere	50,0	100,0	100,0

Sursa: Calculele autorului se bazează pe evaluarea și scorarea efectuată de experți, utilizând informații din rapoartele anuale, statisticile sectorului asigurărilor și documentele de reglementare emise de BNM și CNPF (o sinteză a tabelelor A2.8-A2.12 din Anexa 10 la teza de doctorat).

Valorile normalizate ale indicatorilor rezultați au fost utilizate pentru a analiza dinamica conformității și a elabora tabelul 4 și construi graficul radar pentru perioada 2023-2025 (fig. 8).

Autorul a aplicat această abordare datelor disponibile pentru perioada 2023-2025, care acoperă perioada post-reformă în sectorul asigurărilor, în urma intrării în vigoare a Legii nr. 92/2022 privind activitățile de asigurare și reasigurare [7].

Figura 8 conține reprezentarea vizuală a profilului de conformitate pe cinci dimensiuni analitice și evidențiază diferențele structurale dintre acestea. Graficul radar arată că sectorul asigurărilor din Republica Moldova prezintă o performanță relativ echilibrată în ceea ce privește guvernanta, transparența și soliditatea prudențială, în timp ce capacitatea de supraveghere se îmbunătățește semnificativ după 2023.

Fig. 8. Reprezentarea grafică a gradului de conformitate cu standardele OCDE în sectorul asigurărilor din Republica Moldova (2023-2025).

Sursa: elaborată de autor pe baza tabelului 4.

Diagrama demonstrează, de asemenea, în mod clar că protecția drepturilor consumatorilor rămâne aspectul cel mai puțin dezvoltat în comparație cu aspectele prudențiale și de reglementare. În ansamblu, profilul „radarului” devine, în timp, mai cuprinzător și mai echilibrat, ceea ce indică alinierea treptată a cadrului de reglementare al sectorului asigurărilor la standardele OCDE.

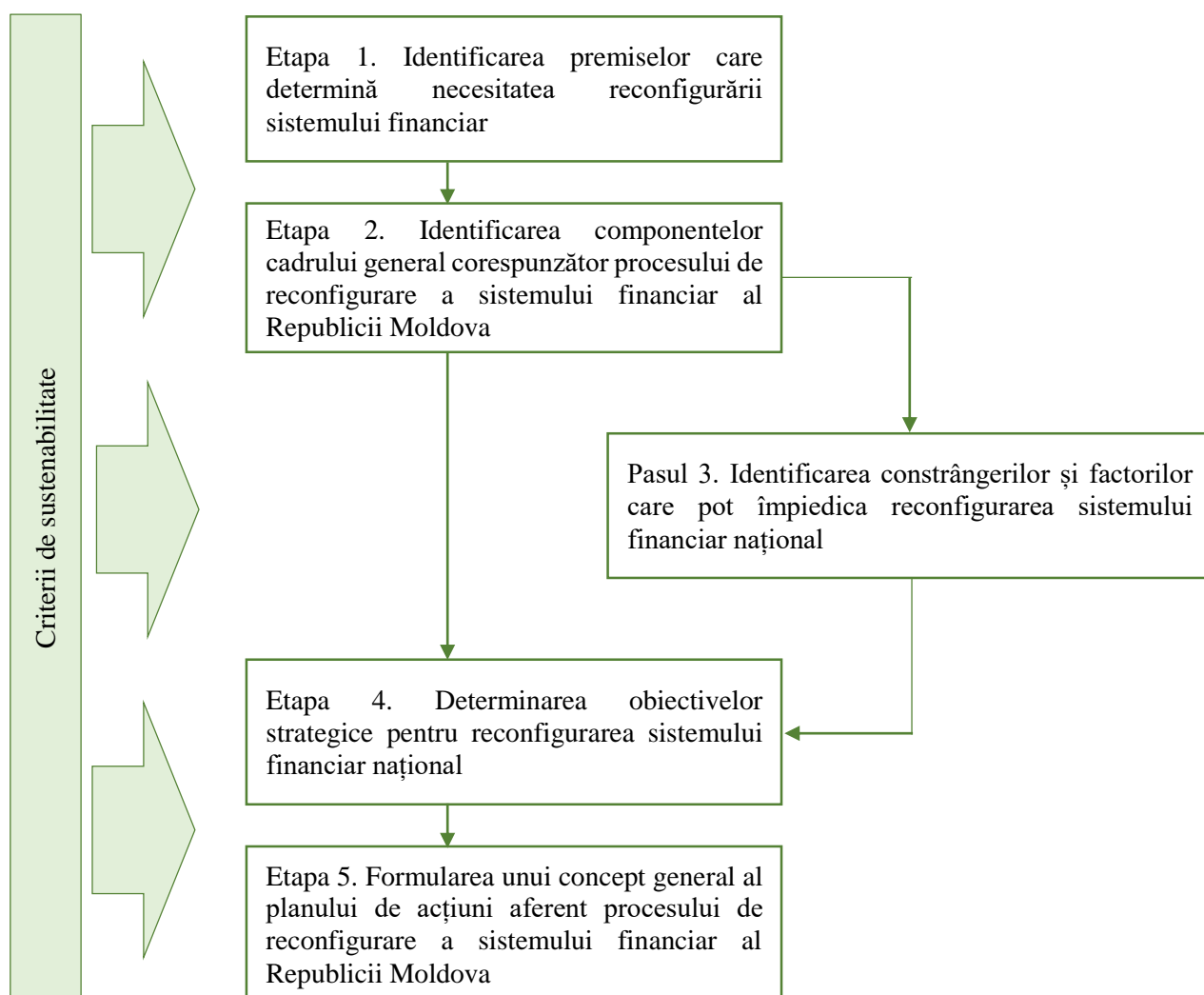
Alinierea cadrului legislativ la standardele OCDE și la bunele practici internaționale poate contribui la dezvoltarea unor produse de asigurare mai diversificate și mai inovatoare. Modernizarea sectorului asigurărilor prin diversificarea produselor, consolidarea bazei instituționale și alinierea acestuia la standardele internaționale poate contribui în mod semnificativ la creșterea stabilității financiare și la susținerea dezvoltării economice durabile a Republicii Moldova.

În capitolul al treilea, intitulat „Creșterea eficienței sistemului financiar al Republicii Moldova în conformitate cu criteriile de sustenabilitate a creșterii economice”, autorul formulează și argumentează prioritățile care trebuie respectate pentru crearea unui sistem financiar care să favorizeze creșterea economică sustenabilă.

Republica Moldova a înregistrat anumite progrese în punerea în aplicare a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD), prevăzute în Agenda pentru dezvoltare durabilă până în 2030 [6].

Cele mai grave probleme și decalaje sunt legate de cel de-al nouălea obiectiv de dezvoltare durabilă: „Construirea unei infrastructuri durabile, promovarea unei industrializări incluzive și durabile și stimularea inovării”. Lipsa progreselor în atingerea acestui obiectiv, precum și evoluția întregii economii naționale a Republicii Moldova din perspectiva sustenabilității, permit să se presupună că unul dintre factorii principali care frânează dezvoltarea durabilă a țării este instabilitatea sistemului financiar al Republicii Moldova. Mai mult, la nivel național nu există o înțelegere complexă și coerentă a acestui concept și a procesului de construire a unui sistem financiar care să favorizeze creșterea durabilă.

În acest context, autorul consideră că a apărut o necesitate urgentă de a elabora și dezvolta cadrul general care să ghideze eforturile comune ale actorilor publici și privați interesați de reconfigurarea sistemului financiar al Republicii Moldova și a componentelor sale, în lumina criteriilor de sustenabilitate. În continuare, autorul prezintă propria viziune asupra acestui proces sub forma unui algoritm.

Fig. 9. Algoritm de elaborare a cadrului general de reconfigurare a sistemului financiar al Republicii Moldova și a elementelor sale constitutive pe baza criteriilor de sustenabilitate

Sursa: elaborată de autor.

Algoritm elaborat și propus de autor constă în următoarele etape (fig. 9):

Etapa 1. Identificarea premiselor existente la nivel național, regional și internațional, care determină necesitatea reconfigurării sistemului financiar al Republicii Moldova din perspectiva criteriilor de sustenabilitate;

Etapa 2. În conformitate cu premisele identificate, definirea componentelor cadrului general corespunzător procesului de reconfigurare a sistemului financiar al Republicii Moldova din perspectiva stimulării creșterii durabile;

Etapa 3. Identificarea limitărilor și a factorilor de frânare care pot influența funcționarea normală a procesului de reconfigurare a sistemului financiar național din perspectiva criteriilor de sustenabilitate;

Etapa 4. Definirea obiectivelor strategice ale reconfigurării sistemului financiar național din perspectiva sustenabilității;

Etapa 5. În conformitate cu obiectivele strategice, formularea conceptului general al planului de acțiune legat de procesul de reconfigurare a sistemului financiar al Republicii Moldova din perspectiva sustenabilității.

Tehnologiile informaționale (TI), datorită avantajelor pe care le pot oferi, au un potențial imens de a deveni unul dintre factorii-cheie care determină restructurarea sistemului financiar, astfel încât acesta să poată juca un rol decisiv în atingerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă.

Pentru a elabora o schemă generală de transfer (un mecanism general de transfer) a avantajelor potențiale ale tehnologiilor informaționale către instituțiile financiare, astfel încât aceasta să contribuie la o creștere durabilă, autorul a aplicat următoarea metodologie:

- în prima etapă: au fost identificate tehnologiile informaționale de vârf utilizate în sistemele financiare ale țărilor dezvoltate. Au fost identificate avantajele acestor tehnologii din perspectiva susținerii creșterii economice durabile;

- în etapa a doua: au fost identificate caracteristicile sistemului financiar care contribuie la creșterea economică durabilă;

- în etapa a treia: au fost identificate tehnologiile informaționale de ultimă generație care pot realiza și consolida în cel mai bun mod caracteristicile sistemului financiar legate de creșterea economică durabilă.

După parcurgerea tuturor celor trei etape ale metodologiei propuse de autor, s-au obținut rezultate care sunt prezentate sub forma unei matrice tridimensionale (formată prin interacțiunea a trei factori: tehnologiile informaționale utilizate în instituțiile financiare; avantajele tehnologiilor informaționale pentru creșterea durabilă; caracteristicile unui sistem financiar durabil) în tabelul 5.

Tabelul 5. Harta transmisiei beneficiilor potențiale ale tehnologiei informației către instituțiile financiare pentru a stimula creșterea sustenabilă

Tehnologii informaționale avansate utilizate în instituțiile financiare	Avantajele potențiale ale tehnologiilor informaționale pentru instituțiile financiare					
	Eficiență operațională sporită	Securitate și protecție sporite ale datelor	Analiză avansată a datelor	Scalabilitate și flexibilitate	Confidențialitate și accesibilitate	Servicii fără întreruperi pentru clienți
Platforme de experiență digitală pentru bănci	5*	1, 2, 3, 4, 5			1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5
Blockchain	1, 2, 3, 4	1, 2, 3, 4		1, 2, 3, 4, 5, 6	1, 2, 3, 4	
Chatbot-uri și inteligență artificială	1, 2, 3, 4					1, 2, 3, 4
Automatizarea robotizată a proceselor	1, 2, 3, 4, 5, 6		1, 2, 3, 4, 5, 6			

*Notă:

Caracteristicile sistemului financiar care promovează creșterea sustenabilă	Cifra sub care este prezentat
Integrarea considerațiilor de mediu în procesele de investiții	1
Integrarea aspectelor sociale în procesele de investiții	2
Integrarea problemelor de management în procesele de investiții	3
Gestionarea riscurilor financiare asociate cu epuizarea resurselor, problemele sociale și schimbările climatice	4
Asigurarea transparenței activităților financiare și economice	5
Asigurarea viziunii pe termen lung pentru activitățile financiare și economice	6

Sursa: elaborat de autor.

După cum rezultă din Tabelul 5, toate cele patru tehnologii informaționale avansate evaluate de autor (platformele de experiență digitală pentru bănci, blockchain, chatbots și inteligența artificială, precum și automatizarea robotică a proceselor) sunt importante pentru asigurarea rezilienței sistemului financiar din Republica Moldova, deși în proporții variabile.

În același timp, tehnologiile cu cel mai mare potențial de a contribui la consolidarea sistemului financiar în conformitate cu nevoile dezvoltării durabile sunt platformele de experiență digitală pentru bănci și tehnologia blockchain.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

În urma analizei literaturii științifice aferente temei tezei, precum și a cercetărilor efectuate și reflectate în capitolele de bază ale lucrării în conformitate cu scopul și obiectivele stabilite, autorul, confirmând validitatea ipotezei de cercetare, formulează următoarele **concluzii**:

1. Relația dintre finanțe și sustenabilitate a fost discutată pe larg în literatura de specialitate. Concluzia generală bazată pe rezultatele cercetării este că finanțarea tradițională este inadecvată și nepotrivită pentru finanțarea ODD-urilor.

2. În ceea ce privește finanțarea dezvoltării sustenabile, au fost formulate mai multe postulate care ar putea îmbunătăți finanțarea: încorporarea factorilor nefinanțari în analiza de risc a instituțiilor financiare; dezvoltarea de foi de parcurs pentru finanțarea sustenabilă și extinderea cooperării la nivel regional; și dezvoltarea unei tipologii a activelor și finanțelor sustenabile.

3. Finanțele sustenabile reprezintă un concept în evoluție și o nouă paradigmă în domeniul financiar. Definiția generală a finanțelor sustenabile explică acest tip de finanțare ca fiind o finanțare care ia în considerare factorii de mediu, sociali și de guvernare atunci când sunt luate decizii financiare.

4. Structura rețelei obținută prin analiza bibliometrică utilizând platforma VOSviewer confirmă o evoluție paradigmatică clară: de la o analiză funcțională a sistemului financiar la integrarea obiectivelor de sustenabilitate, incluziune și guvernare. Această transformare demonstrează maturizarea științifică a domeniului, care nu mai privește eficiența financiară doar ca un obiectiv economic, ci ca un mijloc de consolidare a egalității sociale, a stabilității instituționale și a responsabilității față de mediu.

5. Evaluarea nivelului de sustenabilitate a creșterii economice în Republica Moldova, bazată pe Obiectivele de Dezvoltare Durabilă, arată că Republica Moldova a obținut rezultate pozitive în atingerea ODD 1 - Eradicarea sărăciei. Cele mai mari eșecuri au fost observate în ceea ce privește ODD 2 - Eradicarea foametei; ODD 6 - Apă curată și canalizare; ODD 8 - Muncă decentă și creștere economică și ODD 9 - Industrie, inovare și infrastructură.

6. Rezultatele analizei efectuate cu ajutorul platformei SDG Mapping evidențiază rolul strategic al sectorului asigurărilor în susținerea dezvoltării durabile, în special prin gestionarea riscurilor climatice, consolidarea stabilității economice, promovarea incluziunii financiare și consolidarea guvernării instituționale. Pe baza acestor constatări, se recomandă concentrarea dezvoltării sectorului asigurărilor din Republica Moldova pe produsele de asigurare climatică, digitalizare, extinderea incluziunii financiare și alinierea cadrului legal la standardele Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică pentru dezvoltare durabilă și gestionarea riscurilor emergente.

7. Republica Moldova acordă o atenție insuficientă mobilizării resurselor financiare interne și alocării și utilizării eficiente a resurselor mobilizate.

8. Dimensiunea limitată a sistemelor financiare poate crea provocări pentru gestionarea volatilității macroeconomice, menținerea stabilității macrofinanciare și stimularea creșterii

incluzive. Prin urmare, acest lucru are un impact semnificativ asupra nivelului de finanțare pentru Obiectivele de Dezvoltare Durabilă.

9. Deși sectorul asigurărilor din Republica Moldova a înregistrat progrese semnificative în creșterea densității și penetrării asigurărilor, dezvoltarea sa rămâne caracterizată de o structură relativ concentrată și o profunzime financiară încă modestă. Alinierea sectorului asigurărilor la standardele și principiile OCDE poate fi un factor cheie în consolidarea guvernancei industriei, creșterea stabilității pieței și sporirea contribuției sectorului la dezvoltarea economică durabilă.

10. Per ansamblu, sistemul financiar al Republicii Moldova este relativ stabil. Băncile moldovenești sunt capitalizate corespunzător și au un grad ridicat de lichiditate. Cu toate acestea, cheltuielile administrative ridicate la unele bănci și deficiențele în guvernanta corporativă continuă să afecteze profitabilitatea. Prin urmare, autoritatea supremă de supraveghere a instituțiilor financiare ar trebui să creeze condiții pentru îmbunătățirea eficienței operaționale a acestor instituții.

11. Aplicarea indicatorului „Eficiența sistemului financiar din perspectiva creșterii sustenabile” propus de autor demonstrează că sistemul financiar al Republicii Moldova se caracterizează printr-un nivel scăzut de eficiență în susținerea creșterii durabile, care este determinat în principal de intermedierea financiară slabă și accesul limitat la servicii financiare.

12. Republica Moldova nu are încă o strategie națională de finanțare sustenabilă care să abordeze în mod consecvent problemele legate de accesul la finanțare și incluziunea financiară.

13. Cele mai importante caracteristici ale finanțelor sustenabile sunt: a) integrarea considerațiilor sociale, de mediu și de guvernanță în procesul decizional de investiții; b) investiții semnificative și un orizont de investiții pe termen lung.

14. Integrarea financiară regională, dacă este gestionată cu succes, are potențialul de a spori eficiența sistemelor financiare mici, cum ar fi cel al Republicii Moldova, oferind astfel un stimulent puternic pentru procesele care conduc la o creștere economică durabilă. În același timp, caracterul în curs de dezvoltare a țării înseamnă că integrarea regională implică anumite riscuri care trebuie gestionate corespunzător.

15. Nivelul de integrare financiară internațională a Republicii Moldova a fluctuat în perioada 2014-2023, scăzând constant în 2015-2019 și stabilizându-se relativ în 2021-2023, după o creștere în 2020. Aceste schimbări sunt determinate în mare măsură de fluctuațiile cursurilor de schimb, de modificările prețurilor instrumentelor financiare și de alte modificări.

16. Tehnologia informației are un potențial enorm de a deveni un factor cheie al transformării sistemului financiar, permițându-i să joace un rol decisiv în atingerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă. Instituțiile financiare trec în prezent printr-o transformare digitală completă, iar platformele financiare și bancare au devenit principalul canal de comunicare și interacțiune cu consumatorii.

Problema științifică importantă abordată în cadrul tezei de doctorat este următoarea: fundamentarea științifică și metodologică a relației dintre sistemele financiare și calitatea creșterii economice, astfel încât instrumentele, metodele și mecanismele dezvoltate în cadrul tezei de

doctorat pentru îmbunătățirea eficienței sistemelor financiare să asigure nivelul de sustenabilitate a creșterii economice recomandat de tratatele și acordurile internaționale, precum și de cele mai bune practici în domeniul dezvoltării sustenabile.

Următoarele rezultate științifice au contribuit la soluționarea problemei științifice importante: fundamentarea relației cauză-efect dintre sustenabilitatea creșterii economice și instrumentele financiare destinate să stimuleze dezvoltarea sustenabilă; elaborarea metodologiei de evaluare a specificului și nivelului dezvoltării sustenabile a țărilor mici; elaborarea metodologiei de evaluare a sistemelor financiare din perspectiva sustenabilității creșterii economice; elaborarea metodologiei de evaluare a parametrilor sistemelor financiare care determină nivelul eficienței acestora; identificarea și fundamentarea relației dintre dimensiunea sistemului financiar, eficiența sistemului financiar și creșterea durabilă; proiectarea algoritmului de elaborare a cadrului general de reconfigurare a sistemului financiar al Republicii Moldova și a părților sale componente pe baza criteriilor de sustenabilitate; elaborarea cadrului general de supraveghere și reglementare a sistemului financiar în scopul stimulării creșterii economice; elaborarea bazei conceptuale și metodologice pentru integrarea financiară regională a Republicii Moldova ca soluție pentru îmbunătățirea eficienței sistemului financiar și promovarea dezvoltării sustenabile; elaborarea mecanismului de transfer al potențialelor beneficii ale tehnologiilor informaționale avansate către instituțiile financiare, cu consecințe favorabile pentru sustenabilitatea creșterii economice.

Sinteza cercetărilor efectuate în cadrul tezei de doctorat permite formularea următorului **obiectiv strategic** legat de consolidarea rolului sistemelor financiare în asigurarea creșterii economice sustenabile prin îmbunătățirea eficienței acestora:

- Dezvoltarea unei noi abordări strategice pentru dezvoltarea sistemului financiar național în ceea ce privește consolidarea rolului sistemului financiar în susținerea creșterii economice sustenabile prin creșterea eficienței intermedierei financiare, sporirea rezilienței instituțiilor financiare și direcționarea fluxurilor financiare către activități productive, inovatoare, cu impact sustenabil asupra economiei.

Cercetările autorului, efectuate pentru atingerea scopului și obiectivelor stabilite, au condus la următoarele **recomandări**:

R1. Unul dintre cele mai importante rezultate ale politicii macroeconomice naționale ar trebui să fie consolidarea mobilizării resurselor financiare interne și controlul ieșirilor ilicite de capital. Mobilizarea resurselor financiare interne reprezintă unul dintre domeniile de abordare a problemelor legate de consolidarea sistemului financiar, dezvoltarea sustenabilă și stimularea acestuia.

R2. O altă direcție constă în elaborarea și implementarea politicilor și măsurilor economice care vizează mobilizarea resurselor financiare internaționale (remitențe, investiții străine directe, împrumuturi externe, obligațiuni suverane, obligațiuni ale diasporei, granturi) și controlul fluxurilor ilicite de capital. În acest context, având în vedere că: i) asistența oficială pentru dezvoltare (AOD) este considerată unul dintre cele mai importante mijloace de finanțare a dezvoltării; ii) țările în curs de dezvoltare cu venituri mici și medii sunt eligibile să primească

AOD, Republica Moldova ar trebui să intensifice eforturile pentru îmbunătățirea eficacității acestui instrument de finanțare a ODD-urilor.

R3. Gestionarea eficientă a ajutorului oficial extern poate fi realizată, printre altele, prin asigurarea transparenței AOD; actualizarea platformei electronice de gestionare a ajutorului oficial extern; îmbunătățirea comunicării cu societatea privind ajutorul extern; consolidarea cadrului instituțional (unitățile relevante din cadrul Cancelariei de Stat și al Ministerului Finanțelor) și a cadrului conceptual și metodologic (studierea condiționalității politice și corelarea acesteia cu calitatea AOD) aferent ajutorului oficial extern; și ajustarea AOD la contextul geopolitic actual.

R4. Pentru ca Republica Moldova să realizeze o creștere economică sustenabilă în conformitate cu ODD-urile, autoritățile publice responsabile de acest proces trebuie să asigure dezvoltarea și armonizarea instrumentelor de promovare și realizare a ODD-urilor, inclusiv a instrumentelor financiare.

R5. Modernizarea sistemului financiar nu trebuie realizată în cadrul îngust și ineficient al relației „contractia masei monetare - reducerea deficitului bugetar relativ - reducerea cererii - reducerea inflației”, ci mai degrabă în cadrul sistemului „acumularea de capital - expansiunea cererii - creșterea producției și a ocupării forței de muncă - creșterea veniturilor bugetare - reducerea deficitului bugetar - reducerea inflației”. Rezolvarea acestei probleme nu numai că va îmbunătăți eficiența sistemului financiar, dar va contribui și la creșterea capitalului industrial și a potențialului economic al țării în ansamblu.

R6. Pentru a îmbunătăți în continuare incluziunea financiară, Banca Națională a Moldovei ar trebui să elaboreze o Strategie națională de incluziune financiară. Strategia ar trebui să definească și să promoveze un proces mai eficace și mai eficient pentru îmbunătățirea incluziunii financiare la nivelul întregii țări. Această strategie ar trebui să se concentreze în principal pe patru piloni de politică: (1) finanțe și plăți digitale, (2) finanțarea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, (3) protecția consumatorilor și (4) alfabetizare financiară și consolidarea capacităților.

R7. Următoarele recomandări ar putea aborda problema dimensiunilor reduse ale sistemului financiar: creșterea proprietății străine asupra intermediarilor financiari; integrarea financiară, inclusiv la nivel regional; infrastructură regională sau servicii de infrastructură regională; reglementare adaptată specificităților sistemelor financiare caracterizate de o profunzime insuficientă; liberalizarea fluxurilor de capital.

R8. Este necesară dezvoltarea unui cadru comun care să ghideze eforturile comune ale actorilor publici și privați interesați de reconfigurarea sistemului financiar al Republicii Moldova și a elementelor sale componente prin prisma criteriilor de sustenabilitate. Algoritmul de elaborare a unui cadru comun pentru reconfigurarea sistemului financiar al Republicii Moldova și a elementelor sale componente în baza criteriilor de sustenabilitate ar trebui să prevadă: - identificarea premiselor existente la nivel național, regional și internațional care determină necesitatea schimbării configurației sistemului financiar al Republicii Moldova din punct de vedere al criteriilor de sustenabilitate; - definirea componentelor cadrului comun care corespund procesului de reconfigurare a sistemului financiar al Republicii Moldova în ceea ce privește

stimularea creșterii durabile; - identificarea constrângerilor și factorilor restrictivi care pot afecta funcționarea normală a procesului de reconfigurare a sistemului financiar național din punct de vedere al criteriilor de sustenabilitate; - definirea obiectivelor strategice ale reconfigurării sistemului financiar național din punct de vedere al sustenabilității; - formularea conceptului general al planului de acțiune aferent procesului de reconfigurare a sistemului financiar al Republicii Moldova din punct de vedere al sustenabilității.

R9. Stabilirea și implementarea unui cadru instituțional integrat pentru consolidarea finanțelor sustenabile în Republica Moldova, bazat pe coordonarea strategică între Guvernul Republicii Moldova, Banca Națională a Moldovei, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și Comisia Națională a Pieței Financiare, care vizează dezvoltarea de instrumente financiare „verzi”, integrarea criteriilor ESG în reglementare și supraveghere, stimularea investițiilor private durabile și extinderea accesului la servicii financiare, cu scopul de a transforma sistemul financiar într-un catalizator pentru creșterea economică durabilă și convergența europeană.

R10. Republica Moldova trebuie să implementeze reforme consecvente atât la nivel macroeconomic, cât și la nivel de sistem financiar, înainte de a se angaja în procese robuste de integrare financiară internațională. Printre acestea, ar trebui prioritizate următoarele: crearea și menținerea unui mediu instituțional, politic și juridic adecvat pentru a gestiona eficient riscurile asociate cu libera mobilitate a capitalului între țări; reformarea sectorului financiar; consolidarea cadrului de reglementare, supraveghere și prudential al sistemului financiar; promovarea politicilor macroeconomice care vizează asigurarea stabilității economice; și liberalizarea contului curent.

R11. Republica Moldova ar trebui să implementeze următoarele trei domenii de acțiune în domeniul finanțelor durabile: redirecționarea fluxurilor de capital către investiții durabile pentru a realiza o creștere durabilă și incluzivă; gestionarea riscurilor financiare care decurg din probleme sociale, epuizarea resurselor, schimbările climatice și degradarea mediului; și asigurarea transparenței și a unei viziuni pe termen lung pentru activitățile financiare și economice.

R12. Accelerarea alinierii sectorului asigurărilor din Republica Moldova la standardele și cele mai bune practici promovate de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică prin consolidarea guvernantei corporative, diversificarea produselor de asigurare, dezvoltarea unor mecanisme moderne de gestionare a riscurilor și aprofundarea integrării instituționale și operaționale cu piețele europene, pentru a crește reziliența, competitivitatea și contribuția sectorului la dezvoltarea economică durabilă a țării.

R13. Pentru a spori contribuția sistemului bancar moldovenesc la creșterea economică durabilă, este necesară reorientarea modelului bancar de la menținerea excesului de lichiditate la intermediere financiară activă și eficientă prin optimizarea costurilor operaționale, accelerarea digitalizării și extinderea finanțării pentru sectoarele productive ale economiei. Valorificarea excesului de lichiditate prin canalizarea resurselor către investiții durabile și proiecte cu valoare adăugată mare va contribui la creșterea eficienței bancare, la o intermediere financiară mai

profundă și la un rol mai puternic al sistemului bancar ca motor al dezvoltării economice durabile în Republica Moldova.

În tabelul de mai jos, autorul ilustrează relația dintre principalele elemente ale cercetării: ipoteza, rezultatele (elemente de noutate științifică) și recomandările tezei de doctorat.

Tabelul A. Matricea corelațiilor dintre componentele ipotezei, obiectivele cercetării, rezultatele (elementele de noutate științifică) și recomandările formulate în teza de doctorat

Componentele ipotezei	Obiectivele cercetării	Rezultatele /elementele de noutate științifică	Recomandările formulate	Statutul ipotezei
Eficiența sistemelor financiare, determinată de vectorul și eficacitatea politicii macroeconomice, influențează nivelul de sustenabilitate a creșterii economice	O1; O2; O3; O6; O7; O9; O10	N1; N2; N3; N6; N9; N11	R1; R2; R3; R4; R5; R7; R8; R9; R10; R11	validată
Eficiența sistemelor financiare, determinată de calitatea sistemului juridic național, influențează nivelul de sustenabilitate al creșterii economice	O1; O2; O3; O6; O7; O9; O10	N2; N3; N6; N11	R1; R2; R3; R10	validată
Eficiența sistemelor financiare, determinată de calitatea cadrului de reglementare al sistemelor financiare și a componentelor acestora, influențează nivelul de sustenabilitate al creșterii economice	O1; O2; O3; O4; O6; O5; O7; O8; O9; O10	N2; N3; N4; N5; N6; N7; N8; N9; N11	R1; R2; R3; R4; R5; R6; R7; R8; R9; R10; R11; R12; R13	validată
Eficiența sistemelor financiare, determinată de calitatea instituțiilor financiare, influențează nivelul de sustenabilitate al creșterii economice	O1; O2; O3; O4; O5; O6; O7; O9; O10	N2; N3; N4; N5; N6; N7; N8; N9; N10; N11	R1; R2; R3; R4; R5; R6; R7; R9; R10; R11; R12; R13	validată

Sursa: elaborată de autor.

Notă:

O1, O2...O10 - obiective de cercetare;

N1, N2...N11 - rezultate/elemente de noutate științifică;

R1, R2,...R13 - recomandări formulate.

BIBLIOGRAFIA

1. *G20/OECD High-Level Principles on Financial Consumer Protection*. OECD Publishing, Paris. 2022. Доступно на: <https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/topics/policy-sub-issues/financial-consumer-protection/G20-OECD-FCP-Principles.pdf>.
2. *Global indicator framework for the Sustainable Development Goals and targets of the 2030 Agenda for Sustainable Development*. Доступно на: https://unstats.un.org/sdgs/indicators/Global%20Indicator%20Framework%20after%202022%20refinement_Eng.pdf.
3. *Indicators*. World Bank. Доступно на: <https://data.worldbank.org/indicator?tab=all>.
4. *OECD Guidelines on Insurer Governance 2017 Edition*, OECD Publishing, Paris. Доступно на: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2017/12/oecd-guidelines-on-insurer-governance-2017-edition_g1g879ca/9789264190085-en.pdf.
5. *Progress Report on the implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development in the Republic of Moldova*. UNDP Moldova, UNFPA Moldova. 2023. Доступно на: <https://moldova.un.org/sites/default/files/2023-10/Raport%20de%20progres%20ODD%202023%20vf%2007%2008%202023%20en%20final.pdf>.
6. UN. *Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future*. UN. The World Commission on Environment and Development. 1987. Доступно на: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf>.
7. Закон № 92 от 07.04.2022 о страховой и перестраховочной деятельности. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, № 129-133, ст. 229. Доступно на: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=151081&lang=ru.
8. KENIG, E., SECRIERU, A. Evaluation of the level of sustainable development through the prism of financial instruments for its promotion. *Economia Contemporană*, 2024, nr. 4 (9), pp. 19-31.
9. KENIG, E., SECRIERU, A. The Impact of the Financial System Size on Sustainable Development. *Acta Universitatis Danubius. Œconomica*, 2025, 21(2), 37-51.
10. SECRIERU, A., KENIG, E. Structural reform of the insurance market in the Republic of Moldova through the lens of OECD rigors: a multidimensional approach. *Revista de Studii Financiare*, 2026, vol. 11, Special Issue, pp. 382-411.

LISTA LUCRĂRILOR PUBLICATE LA TEMA TEZEI DE DOCTORAT

1. SECRIERU, Angela, **KENIG, Eduard**. Structural reform of the insurance market in the Republic of Moldova through the lens of OECD rigors: a multidimensional approach. *Revista de Studii Financiare*, 2026, vol. 11, Special Issue, pp. 382-411, ISSN print: 2537-3714. 1,4 с.а. CEEOL, DOAJ, ERIH Plus, RePEc, Available: <https://revista.isfin.ro/wp-content/uploads/2026/05/26.-Secieru-A.-et..pdf>
2. **KENIG, Eduard**, SECRIERU, Angela. Evaluation of the level of sustainable development through the prism of financial instruments for its promotion. *Economia Contemporană*, 2024, nr. 4 (9), pp. 19-31, ISSN 2537 – 4222. 0,5 с.а. CEEOL, REPEC, Available: http://www.revec.ro/images/images_site/articole/article_e68f214b629814059568ff00b69cbf90.pdf
3. **KENIG, Eduard**, SECRIERU, Angela. The Impact of the Financial System Size on Sustainable Development. *Acta Universitatis Danubius. Œconomica*, 2025, 21(2), 37–51. ISSN: 2065-0175, 0,5 с.а. CEEOL, REPEC, Available: <https://dj.univ-danubius.ro/index.php/AUDOE/article/view/3140>
4. **КЕНИГ, Эдуард**. Оценка параметров финансовых систем, определяющих уровень их развития. *Economica*, 2023, nr. 1(123), Categoria B. pp. 121-130. ISSN 1810-9136. 0,4 с.а. Available: <https://doi.org/10.53486/econ.2023.123.121>

5. SECRIERU, A., **KENIG, E.** Structural reform of the insurance market in the Republic of Moldova through the lens of OECD rigors: A multidimensional approach. În: Books of abstracts of the *European Conference on Financial Services - ECFS*, 10th edition, 19-20 March 2026. Institutul de Studii Financiare. București, 2026. p. 33. Available: https://www.isf.ro/sites/default/files/inline-files/BOOK%20OF%20ABSTRACTS_7.pdf
The article was published in the Journal of Financial Studies.
6. **KENIG, Eduard**, SECRIERU, Angela. Regional financial integration – a solution to streamline the financial system of the Republic of Moldova. În: Proceedings of the 28th *International Scientific Conference „Competitiveness and Innovation in the Knowledge Economy”*, 20-21 September 2024. Chișinău, Moldova. București, 2025. pp. 360-367. ISSN: 3100-5527. 0,4 c.a. Available: <https://doi.org/10.24818/cike2024.44>
7. **KENIG, Eduard**, SECRIERU, Angela. Regional financial integration of the Republic of Moldova from the perspective of stimulating sustainable development. În: *The International Conference „Resilience and competitiveness of the national economies - under the sign of creativity, crisis and conflicts: RESILNAT-3C”*, 12-13 June 2025. București, 2025. pp. 40-41. ISSN: 3045-2937. 0,2 c.a. Available: https://www.ien.ro/sites/default/files/Book%20of%20abstracts_draft.pdf
8. **KENIG, Eduard**. Development of sustainable finance in the Republic of Moldova. În: *IX International scientific and practical Internet conference „Economics, finance, banking and education: current issues of development, achievements, and innovations”*, 4-5 April 2024. Odesa, 2024, pp. 311-314. УДК 336.71:378.1, 0,2 c.a. Available: https://drive.usercontent.google.com/download?id=1M9fPZk3xu85UQmwKv7cKjdLZK239AhG9&authuser=0&acrobatPromotionSource=gdrive_chrome-list
9. **KENIG, Eduard**, SECRIERU, Angela. Transforming the financial system towards sustainability by integrating advanced information technologies. In: *Development Through Research and Innovation: - 2025*, 16 mai 2025, Chișinău, 2025, Ediția 6, pp. 305-312. 0,4 c.a. ISBN (pdf) 978-9975-168-26-7. Available: <https://doi.org/10.53486/dri2025.38>
10. **KENIG, Eduard**, SECRIERU, Angela. Regional financial integration - a solution to streamline the financial system of the Republic of Moldova. In: *Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii*, 20-21 septembrie 2024, Chișinău, 2024, Ediția a 28-a, pp. 360-367. 0,4 c.a. Available: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/360-367_6.pdf
11. **КЕНИГ, Эдуард**. Повышение устойчивости финансового сектора за счет применения передовых информационных технологий в финансовых учреждениях. În: Conferința tehnico-științifică a studenților, masteranzilor și doctoranzilor. 5-7 aprilie 2023, Chișinău. Chișinău: Tehnica-UTM, 2023, pp. 193-197. 0,3 c.a. ISBN 978-9975-45-956-3. Available: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/193-197_35.pdf
12. SECRIERU, Iulian, BÎRSAN, Svetlana, **KENIG, Eduard**. Tehnologia blockchain: oportunități de extindere a incluziunii financiare în Republica Moldova. In: *Perspectivile și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației*, Ed. Volumul X, 7 iunie 2023, Cahul, 2023, Vol.10, Partea I, pp. 331-337. 0,4 c.a. ISSN 2587-3571. Available: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/331-337_4.pdf
13. **КЕНИГ, Эдуард**. Оценка эффективности финансовой системы с точки зрения ее устойчивости. In: *Perspectivile și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației*, 3 iunie 2022, Cahul. Cahul, 2022, pp. 225-231. 0,4 c.a. ISSN 2587-3563. Available: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/225-231_13.pdf
14. **KENIG, Eduard**, SECRIERU, Angela. Методология оценки финансовых систем с позиции устойчивого экономического роста. In: *Competitiveness and sustainable development*, Ed. 4, 3-4 noiembrie 2022, Chișinău. Chișinău: Tehnica-UTM, 2022, Ediția 4, pp. 224-229. ISBN (pdf) 978-9975-45-872-6 (PDF). Available: <https://repository.utm.md/bitstream/handle/5014/21810/Conf-CSD-FIEB-2022-p224-229.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

АННОТАЦИЯ
к диссертации на соискание ученой степени доктора экономических наук
«Эффективность финансовых систем и устойчивость экономического роста»,
Кениг Эдуард,
научная специальность 522.01 Финансы, Кишинэу, 2026

Структура диссертации: введение, три главы, общие выводы и рекомендации, библиография из 252 источников, 30 таблиц, 27 рисунков и 12 приложения. Полученные результаты опубликованы в 14 научных публикациях.

Ключевые слова: банки, информационные технологии, финансовая интеграция, финансовые активы, финансовые обязательства, финансовая система, экономический рост, эффективность.

Область исследования: 522.01 Финансы

Цель исследования: теоретико-методологическое обоснование и разработка направлений повышения эффективности финансовой системы Республики Молдова как фактора обеспечения устойчивого экономического роста на основе применения системного анализа и оценки эффективности национальных финансовых систем.

Задачи исследования: определить влияние финансовой системы на результаты устойчивого экономического развития; разработать методологические рекомендации по формированию системы статистических показателей для количественной характеристики финансовой системы; проанализировать особенности финансовой системы Республики Молдова; исследовать экономические аспекты совершенствования нормативно-правовой базы регулирования финансовой системы; исследовать и обобщить тенденции развития современной финансовой системы на региональном и международном уровне; определить и обосновать цели и направления развития национальных систем для обеспечения устойчивого экономического роста.

Научная новизна и оригинальность работы: обоснование причинно-следственной связи между устойчивостью экономического роста и финансовыми инструментами, призванными стимулировать устойчивое развитие; разработка методологии оценки специфики и уровня устойчивого развития малых стран; разработка методологии оценки финансовых систем с точки зрения устойчивости экономического роста; разработка методологии оценки параметров финансовых систем, определяющих уровень их эффективности; выявление и обоснование взаимосвязи между размером финансовой системы, эффективностью финансовой системы и устойчивым ростом; проектирование алгоритма для разработки общих рамок реконфигурации финансовой системы Республики Молдова и ее составных элементов на основе критериев устойчивости; разработка общих рамок надзора и регулирования финансовой системы в целях стимулирования экономического роста; разработка концептуальных и методологических основ региональной финансовой интеграции Республики Молдова как решение для повышения эффективности финансовой системы и содействия устойчивому развитию; разработка механизма передачи потенциальных преимуществ передовых информационных технологий финансовым институтам с благоприятными последствиями для устойчивости экономического роста.

Важная научная проблема, разрешенная в процессе исследования, заключается в научно-методологическом обосновании взаимосвязи финансовых систем и качества экономического роста с тем, чтобы разработанные в диссертации инструменты, методики и механизмы повышения эффективности финансовых систем обеспечивали уровень устойчивости экономического роста, рекомендуемый международными договорами и соглашениями, и лучшими практиками в области устойчивого развития.

Теоретическая значимость исследования заключается в разработке теоретического и методологического обоснования взаимосвязи между устойчивостью экономического роста и финансовыми инструментами, призванными содействовать устойчивому развитию.

Практическая значимость исследования: определяется предложениями, сформулированными и обоснованными автором в ходе работы над докторской диссертацией, реализация которых может способствовать укреплению взаимосвязи между финансовыми системами и устойчивым экономическим ростом.

Внедрение научных результатов: значимость полученных результатов проведенного исследования была подтверждена Ассоциацией банков Молдовы, Страховой компанией «Donaris Vienna Insurance Group» АО, Коммерческим банком «COMERTBANK» АО, Международной страховой компанией «Transilit» АО.

ADNOTARE
la teza de doctorat „Eficiența sistemelor financiare și sustenabilitatea creșterii economice”,
Eduard Kenig,
specialitatea 522.01 Finanțe, Chișinău, 2026

Structura disertației include: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie cu 252 de referințe, 30 de tabele, 27 de figuri și 12 anexe. Rezultatele obținute au fost publicate în 14 publicații științifice.

Cuvinte cheie: bănci, tehnologia informației, integrare financiară, active financiare, pasive financiare, sistem financiar, creștere economică, eficiență.

Domeniul de cercetare: 522.01 Finanțe

Obiectivul cercetării: Oferirea unei justificări teoretice și metodologice și dezvoltarea de strategii pentru îmbunătățirea eficienței sistemului financiar al Republicii Moldova ca factor în asigurarea creșterii economice durabile prin aplicarea analizei de sisteme și evaluarea eficienței sistemelor financiare naționale.

Obiectivele studiului: determinarea impactului sistemului financiar asupra dezvoltării economice durabile; elaborarea unor recomandări metodologice pentru formarea unui sistem de indicatori statistici pentru caracterizarea cantitativă a sistemului financiar; analiza caracteristicilor sistemului financiar al Republicii Moldova; explorarea aspectelor economice ale perfecționării cadrului juridic de reglementare a sistemului financiar; studierea și sintetizarea tendințelor de dezvoltare ale sistemului financiar modern la nivel regional și internațional; definirea și justificarea obiectivelor și direcțiilor de dezvoltare a sistemelor naționale pentru asigurarea unei creșteri economice durabile.

Noutatea științifică și originalitatea lucrării: fundamentarea relației cauză-efect dintre sustenabilitatea creșterii economice și instrumentele financiare menite să stimuleze dezvoltarea durabilă; elaborarea unei metodologii de evaluare a specificului și nivelului dezvoltării durabile a țărilor mici; elaborarea unei metodologii de evaluare a sistemelor financiare din perspectiva sustenabilității creșterii economice; elaborarea unei metodologii de evaluare a parametrilor sistemelor financiare care determină nivelul eficienței acestora; identificarea și fundamentarea relației dintre dimensiunea sistemului financiar, eficiența sistemului financiar și creșterea durabilă; proiectarea unui algoritm pentru elaborarea unui cadru general de reconfigurare a sistemului financiar al Republicii Moldova și a părților sale componente pe baza criteriilor de sustenabilitate; elaborarea unui cadru general de supraveghere și reglementare a sistemului financiar în scopul stimulării creșterii economice; elaborarea unei baze conceptuale și metodologice pentru integrarea financiară regională a Republicii Moldova ca soluție pentru îmbunătățirea eficienței sistemului financiar și promovarea dezvoltării durabile; elaborarea unui mecanism de transfer al potențialelor beneficii ale tehnologiilor informaționale avansate către instituțiile financiare cu consecințe favorabile pentru sustenabilitatea creșterii economice.

Problema științifică importantă abordată în teza de doctorat este fundamentarea științifică și metodologică a relației dintre sistemele financiare și calitatea creșterii economice. Acest lucru asigură faptul că instrumentele, metodologiile și mecanismele dezvoltate în această disertație pentru îmbunătățirea eficienței sistemelor financiare asigură nivelul de creștere economică durabilă recomandat de tratatele și acordurile internaționale, precum și de cele mai bune practici în domeniul dezvoltării durabile.

Semnificația teoretică a tezei de doctorat constă în dezvoltarea unei fundamentări teoretice și metodologice a relației dintre sustenabilitatea creșterii economice și instrumentele financiare menite să promoveze dezvoltarea durabilă.

Semnificația practică a cercetării de doctorat: Acest studiu se bazează pe propunerile formulate și fundamentate de autoare în cadrul tezei sale de doctorat, a căror implementare ar putea contribui la consolidarea relației dintre sistemele financiare și creșterea economică durabilă.

Implementarea rezultatelor științifice: Semnificația rezultatelor obținute în urma acestui studiu a fost confirmată de Asociația Băncilor din Moldova, compania de asigurări „Donaris Vienna Insurance Group” S.A., Banca Comercială „COMERTBANK” S.A. și Compania Internațională de Asigurări „Transilit” S.A.

ANNOTATION

**Kenig Eduard: "Efficiency of financial systems and sustainability of economic growth",
PhD thesis in Economics,
Specialty 522.01 - Finance, Chisinau, 2026**

The structure of the dissertation: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography with 252 references, 30 tables, 27 figures and 12 annexes. The results obtained were published in 14 scientific publications.

Keywords: banks, information technology, financial integration, financial assets, financial liabilities, financial system, economic growth, efficiency.

Research area: 522.01 Finance

Research objective: providing a theoretical and methodological justification and developing strategies for improving the efficiency of the financial system of the Republic of Moldova as a factor in ensuring sustainable economic growth by applying systems analysis and assessing the efficiency of national financial systems.

Objectives of the research: determining the impact of the financial system on sustainable economic development; developing methodological recommendations for the formation of a system of statistical indicators for the quantitative characterization of the financial system; analyzing the characteristics of the financial system of the Republic of Moldova; exploring the economic aspects of improving the legal framework for regulating the financial system; studying and synthesizing the development trends of the modern financial system at the regional and international levels; defining and justifying the objectives and directions of development of national systems to ensure sustainable economic growth.

Scientific novelty and originality: substantiation of the cause-effect relationship between the sustainability of economic growth and financial instruments aimed at stimulating sustainable development; development of a methodology for assessing the specifics and level of sustainable development of small countries; development of a methodology for assessing financial systems from the perspective of the sustainability of economic growth; development of a methodology for assessing the parameters of financial systems that determine the level of their efficiency; identification and substantiation of the relationship between the size of the financial system, the efficiency of the financial system and sustainable growth; design of an algorithm for developing a general framework for reconfiguring the financial system of the Republic of Moldova and its component parts based on sustainability criteria; development of a general framework for supervision and regulation of the financial system in order to stimulate economic growth; development of a conceptual and methodological basis for the regional financial integration of the Republic of Moldova as a solution for improving the efficiency of the financial system and promoting sustainable development; development of a mechanism for transferring the potential benefits of advanced information technologies to financial institutions with favorable consequences for the sustainability of economic growth.

The important scientific problem solved: the scientific and methodological substantiation of the relationship between financial systems and the quality of economic growth. This ensures that the tools, methodologies and mechanisms developed in this dissertation to improve the efficiency of financial systems ensure the level of sustainable economic growth recommended by international treaties and agreements, as well as best practices in the field of sustainable development.

Theoretical significance: developing a theoretical and methodological substantiation of the relationship between the sustainability of economic growth and financial instruments aimed at promoting sustainable development.

The applicative value of the thesis: This research is based on the proposals formulated and substantiated by the author in her doctoral thesis, the implementation of which could contribute to strengthening the relationship between financial systems and sustainable economic growth.

Implementation of scientific results: The significance of the results obtained from this thesis was confirmed by the Association of Banks of Moldova, the insurance company "Donaris Vienna Insurance Group" S.A., the Commercial Bank "COMERTBANK" S.A. and the International Insurance Company "Transilit" S.A.

KENIG EDUARD

**EFICIENȚA SISTEMELOR FINANCIARE ȘI
SUSTENABILITATEA CREȘTERII ECONOMICE**

SPECIALITATEA: 522.01 - FINANȚE

Rezumatul tezei de doctor în științe economice

Aprobat spre tipar: 15.05.2026 Hârtie ofset. Tipar ofset. Coli de tipar: 2,0	Format: 60x84 ^{1/16} Tiraj: 10 ex. Comanda nr. 38
--	--

Serviciul Editorial-Poligrafic al Academiei de
Studii Economice din Moldova mun. Chisinău,
str. Bănulescu-Bodoni, 59, MD-2005